

**PROGRAMELE ȘI PROIECTELE DE CERCETARE
ALE INSTITUTULUI DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”
PENTRU ANUL 2019**

Programe (teme principale și domenii de acțiune):

1. Paleoliticul și mezoliticul în spațiul carpato-dunărean
2. Preistoria spațiului carpato-dunărean
3. Civilizația greco-romană în zona danubiano-pontică
4. Spațiul carpato-danubian în epoca post-romană și medievală
5. Numismatică antică, bizantină, medievală, islamică și modernă
6. Lumea nord-tracică în lumina cercetărilor pluridisciplinare
7. Istoria arhitecturii pe teritoriul României
8. Bioarheologia spațiului carpato-dunărean din Paleolitic până în Evul Mediu
9. Muzeul Național de Antichități
10. Cercetări arheologice preventive
11. Programul editorial

Categorii de proiecte:

Proiecte permanente (cu obiective anuale): cercetări în situri arheologice administrate de Institut; cercetări în situri de importanță națională și internațională aflate în responsabilitatea științifică a Institutului de la începutul săpăturilor arheologice (șantier școală, șantier pilot); proiecte impuse de reglementările privind administrarea și valorificarea patrimoniului cultural (colecțiile și depozitele arheologice, lapidariul, fondul numismatic, arhiva științifică și fotografică); proiecte consacrate în plan internațional (corpora ș.a.); proiecte complexe (de echipă sau cu caracter interdisciplinar).

Proiecte cu durată limitată (anuale sau multi-anoale): colaborări punctuale cu instituții din țară și din străinătate; cercetări circumstanțiale în situri arheologice; studii monografice; cercetări în corelație cu proiectele cu finanțare extra-bugetară.

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 1

- a. Denumire: PALEOLITICUL ȘI MEZOLITICUL ÎN SPAȚIUL CARPATO-DUNĂREAN**
- b. Coordonator: dr. Roxana Dobrescu, CȘ I**
- c. Scop: continuarea unor cercetări pe probleme și perioade insuficient cunoscute; racordarea la nivelul european a metodologiei, problematicii și publicării**
- d. Rezultate scontate: fișe de documentare, studii și monografii**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: comunicări, rapoarte de săpătură, studii parțiale și monografice publicate în țară și în străinătate**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: LOCUIRI PALEOLITICE PE TERITORIUL ROMÂNIEI. PALEOMEDIU, CADRU CRONOLOGIC ȘI CULTURAL

b. Coordonator: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Adrian Doboș (CȘ III), dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III), dr. Alexandru Ciornei (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Teme de cercetare:

TEMA 1: Bazinul Oașului și Maramureșului în timpul Paleoliticului Superior. Cadrul cronologic și cultural;

TEMA 2: Începuturile Paleoliticului Superior în Banat și arcul carpatic;

f. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:

TEMA 1: nord-vestul Transilvaniei s-a bucurat de o cercetare sistematică: M. Roska în 1928, C. S. Nicolăescu-Plopșor în 1957, M. Bitiri în anii 60–70, Al. Păunescu și C. Ivanciuc în 1987–1990, R. Dobrescu și A. Tuffreau în 2005–2006. Zona este marcată geografic de existența celor două micro-depresiuni intracarpatică, Oaș și Baia Mare, situate la contactul dintre câmpia Someș-Tur și grupul septentrional al munților vulcanici Oaș-Gutâi. Particularitățile mediului fizico-geografic au oferit condiții excelente unei locuiri intense, iar deschiderile create de râurile Tur și Talna, spre vest, și zonele destul de joase ale Carpaților spre nord-vest, au facilitat stabilirea unor relații cu zonele învecinate: câmpia Someșului, bazinul Kosice și poate, de ce nu, cu grupurile din Moldova. Din cauza deflației puternice din zonă, nivelurile arheologice se află la mică adâncime (în jur de 0,50 m), ceea ce a avut drept rezultat aprecieri și încadrări geologice imprecise. În anii 70–80, determinarea geocronologică a culturilor paleolitice a fost stabilită pornindu-se de la rezultatele analizelor pedologice făcute de H. Asvadurov (H. Asvadurov *et alii* 1964, 1970) și a analizelor de polen datorate Ștefanei Roman (H. Asvadurov *et alii* 1970) și lui M. Cârciumaru (1980). Conform acestor cercetări, așa-numitul Musterian tardiv aparține interstadiului WI/ WII, Aurignacianul WII (poate și WII/ WIII), iar Gravettianul WII/ WIII (?) și WIII. Materialul litic aurignacian a fost reluat și reinterpretat de către R. Dobrescu în cadrul lucrării *Aurignacianul din Transilvania*, stabilindu-se trei faze de dezvoltare a acestei culturi în zonă: Faza I (Aurignacian precoce – Bușag), Faza II (Călinești II), Faza III (Boinești, Remetea Șomoș I – II, Călinești I). Cercetările recente de la Boinești (2005–2006) au schimbat sensibil încadrarea cronologică a sitului. Astfel, datările de tip IRSL, studiul tafonomic, analiza materialului litic și remontajele efectuate pe acest material au permis identificarea a trei unități arheologice D1, C1 și C. Aceste unități arheologice corespund Musterianului (D1 aparține unei faze târzii a MIS 3) și Aurignacianului (C1 și C remaniate în Holocen). Rezultatele obținute la Boinești au avut drept consecință continuarea cercetărilor și asupra celorlalte așezări din zonă cu extindere spre Bazinul Transilvaniei, respectiv situl de la Ileanda–*Perii Vadului*, având ca obiectiv efectuarea de cercetări de suprafață, sondaje, datări. De asemenea, un studiu aprofundat

al materiilor prime (surse, circulație) ar putea clarifica, pe viitor, atât relațiile dintre comunitățile umane din marea depresiune intracarpatică, cât și posibilele legături dintre acestea și cele din zonele est-carpatic;

TEMA 2: în urma cercetărilor din ultima decadă, în siturile din Paleoliticul Superior din Banat a fost confirmat faptul că siturile atribuite Aurignacianului din această regiune sunt foarte vechi, cu vârste în jurul a 40000 BP. Prin urmare, Banatul reprezintă o zonă cheie în înțelegerea populării Europei cu oamenii anatomic moderni, iar ipoteza folosirii culoarului Dunării drept cale de acces spre Europa rămâne în continuare viabilă. Intenția este de a extinde cercetarea spre spațiul transilvan, unde descoperirile de situri arheologice, unele cu fosile umane vechi, indică o zonă cu ridicat potențial paleolitic superior în elucidarea problemelor privind ocuparea vestului României de-a lungul Pleistocenului Superior;

g. Scop: îmbogățirea informației arheologice pentru obținerea unei imagini cât mai complexe și coerente privind locuirile paleolitice din spațiul menționat; realizarea unor studii monografice;

h. Material și metode de lucru: lucru în depozitele institutului și ale muzeelor, cercetări de teren pentru depistarea de noi așezări și sondaje de verificare, săpături arheologice;

i. Rezultate scontate: vezi punctul g;

j. Valorificarea rezultatelor:

Roxana Dobrescu – participare la cercetări de teren la Bușag; redactarea raportului tehnic; continuarea prelucrării materialului litic din vechile săpături (2019); susținerea unei comunicări și predarea la tipar a unui studiu (2019);

Adrian Doboș – săpătură sistematică în situl de la Românești – *Dumbrăvița* și/sau sondaje în peșteri din Transilvania; susținerea unei comunicări și predarea la tipar a unui studiu (2019);

Alexandru Ciornei – participare la cercetări de teren în Banat și la Bușag (2019); predarea la tipar a unui studiu referitor la cercetările de materii prime litice din zona sitului de la Bușag (2019);

Valentin Dumitrașcu – analiza eventualelor resturi osteologice din cercetările din curs;

k. Colaborări în țară: dr. Mihai Florea (Muzeul Național de Istorie a României, ridicare topografică), Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș, Baia Mare; dr. Alexandru Szentmiklosi (Muzeul Național al Banatului, Timișoara);

l. Colaborări în străinătate: dr. Agnes Lamotte, dr. Alain Tuffreau (Mission Archéologique Française), dr. Sanda Balescu, Antoine Kostek (INRAP), dr. Wei Chu (Universitatea din Köln, Germania);

m. Bugetul solicitat:

n. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 2

a. Denumire: TRANZIȚIA DE LA MEZOLITIC LA NEOLITIC ÎN ZONA PORȚILOR DE FIER.

b. Coordonator: dr. Adina Boroneanț (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I), dr. Adrian Bălășescu (CȘ II), dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: proiectul include următoarele situri arheologice în care au avut loc săpături: Peșterile Climente I–II, Adăpostul de la Cuina Turcului, Răzvrata, Icoana, Peștera Veterani, Veterani Terasă, Ostrovul Banului, Schela Cladovei, Ostrovul Corbului, Ostrovul Mare. La acestea se adaugă materialul recoltat ca urmare a unor piegheze realizate anterior construcției hidrocentralelor Porțile de Fier I și II, atât în zona de amonte, cât și în cea de aval. O mică parte din acest material (mai ales pentru perioada mezolitică) a fost publicată de către V. Boroneanț și Al. Păunescu. Documentația de săpătură și o parte a materialului ceramic – referitoare la neoliticul timpuriu – a fost valorificată de către A. Boroneanț în cadrul tezei de doctorat, care a fost ulterior publicată;

f. Scop: 1. valorificarea materialului arheologic mezolitic și neolitic (12 000 – 5500 cal BC) rezultat din cercetările de salvare, ca urmare a construcției celor două hidrocentrale, Porțile de Fier I și II și contextualizarea sa în cadrul documentației de săpătură; 2. noi cercetări sistematice în situl arheologic de la Schela Cladovei (responsabil de șantier – dr. A. Boroneanț); 3. noi cercetări de teren pe zonele înalte de terasă, care în cursul cercetărilor vechi nu au fost investigate;

g. Material și metode de lucru: materialul de lucru este constituit atât din vechile colecții de sit, cât și din cel rezultat în urma cercetărilor din ultimii 10 ani de la Schela Cladovei. Metodele de lucru se vor axa pe noile tehnici de datare și cu izotopi stabili, determinarea surselor de materii prime (silex și obsidian), studiul faunistic asupra colecțiilor nestudiate anterior;

h. Rezultate scontate: o cronologie rafinată a evoluției comunităților respective în zona Porțile de Fier, analiza legăturilor cu zonele învecinate, a posibilelor rute de schimb sau de procurare a materiilor prime, informații noi asupra dietei și dinamicii populației în zonă;

i. Valorificarea rezultatelor: studii și articole referitoare la fiecare sit în parte, editarea unui volum și studii parțiale (în colaborare cu prof. Clive Bonsall) privind cercetările arheologice de la Schela Cladovei realizate în cadrul proiectului de colaborare româno-britanic;

Adina Boroneanț – susținerea unei comunicări și predarea la tipar a unui studiu (2019);

Adrian Bălășescu – continuarea studiului faunei mezolitice din zonă; susținerea unei comunicări (2019);

Adina Boroneanț – participare la cercetările de teren de la Schela Cladovei (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Marian Neagoe (Muzeul Regiunii Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin), dr. Valentin Radu (Muzeul Național de Istorie a României), Cătălin Pătroi (Direcția pentru Cultură a județului Mehedinți), dr. Monica Mărgărit (Universitatea „Valahia”, Târgoviște);

k. Colaborări în străinătate: prof. Clive Bonsall, dr. Kath McSweeney (Universitatea din Edinburgh), dr. Laszlo Bartosiewicz (Universitatea din Uppsala);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 3

a. Denumire: MODIFICĂRI POST-EXCAVARE ALE MATERIALULUI LITIC CIOPLIT

b. Coordonator: dr. Adrian Doboș (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I), dr. Adrian Doboș (CȘ III), dr. Alexandru Ciornei (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: pentru studierea Paleoliticului, materialul litic cioplit reprezintă principala (și, nu de multe ori, singura) sursă de informație. Pe lângă caracteristicile tipologice, tehnologice și cele privind urmele de utilizare, o componentă importantă în studierea materialului litic o reprezintă studiile de tafonomie, mai precis modificările post-depoziționale. Acestea sunt în general puse pe seama proceselor naturale care afectează siturile de la momentul abandonului până la momentul descoperirii. Totuși, studierea colecțiilor vechi ridică problema existenței unor deteriorări ale marginilor a căror origine este neclară, în sensul că ele ar putea, de asemenea, proveni din manipularea materialului arheologic după ce a fost recuperat din săpătură. În această categorie intră mai ales piese care aparent prezintă encoches (retușate sau nu), piese denticulate (formate din mai multe encoches alăturate), precum și piesele încadrate în grupa uneltelor cu retușă neregulată (pentru Paleoliticul Inferior și Mijlociu este vorba de tipurile 44-50 din lista elaborată de Fr. Bordes). În prezent, acest aspect nu este explorat sistematic. În ciuda menționării, uneori, a deteriorărilor marginilor ca urmare a stocării, nu au fost făcute încercări de cuantificare a acestora;

f. Scop: investigarea existenței unei relații directe între deplasarea materialului litic ambalat vrac în cutii de lemn/placaj și intensitatea deteriorării marginilor pieselor;

g. Material și metode de lucru: realizarea unei serii de experimente, în care așchii de silex cioplite experimental vor fi stocate în condiții similare celor din depozitele instituțiilor care stochează astfel de material arheologic. Mai precis, piesele vor fi introduse în cutii de lemn/placaj, fără a fi ambalate individual, după care aceste cutii vor fi inițial mutate în cadrul unei încăperi (pentru a simula mișcarea cutiilor în cadrul procesului de studiu al materialului), după care vor fi puse într-un vehicul (mașina Institutului), pentru a simula transportul pe distanță mare. Trebuie precizat că fiecare colecție litică a fost transportată cel puțin o dată, de la locul descoperirii la locul depozitării, dar, cel mai adesea, de cel puțin două ori, ca urmare a problemelor dintre instituții legate de dreptul de a deține respectivul material. De asemenea, un lot de piese cioplite va fi ambalat individual, în pungi minigrip, conform standardelor actuale de transportare/stocare a materialului, și va constitui lotul de control. După fiecare acțiune (mutare în cadrul unei încăperi sau transport cu un vehicul), vor fi făcute observații referitoare la starea marginilor fiecărei piese litice, care vor fi ulterior documentate fotografic și cuantificate;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor:

Adrian Doboș, Roxana Dobrescu, Alexandru Ciornei – în măsura în care se constată o corelare între durata manipulării materialului litic și deteriorarea marginilor pieselor, datele vor fi publicate într-un articol indexat BDI;

j. Colaborări în țară: -

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 4

a. Denumire: MATERIILE PRIME LITICE: DE LA OCURENȚĂ ȘI DISPONIBILITATE LA LITOTECĂ

b. Coordonator: dr. Alexandru Ciornei (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Alexandru Ciornei (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: stadiul cunoștințelor este limitat, din cauza numărului redus de cercetări privind materiile prime, dar, mai ales, a nepublicării acestora. Deși litoteci cu materii prime litice există în România (precum cea a lui O. Crandell de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj sau colecția Gheorghe și Magda Lazarovici), ele sunt puțin cunoscute și accesibile publicului interesat;

f. Scop: cercetări geo-arheologice în scopul identificării unor depozite geologice cu roci folosite ca materii prime litice de-a lungul preistoriei; determinarea petrografică a materiilor prime identificate; crearea unei litoteci necesare comparației cu materiale litice arheologice;

g. Materiale și metode de lucru: cercetări geo-arheologice (periegheze), identificarea vizuală și analiză petrografică (secțiuni subțiri);

h. Rezultate scontate: 1. lărgirea cunoștințelor asupra ocurenței materiilor prime litice care ar fi putut fi utilizate de-a lungul preistoriei; 2. inițierea unei litoteci, găzduite de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”;

i. Valorificarea rezultatelor: publicarea rezultatelor sub formă de studii în diferite reviste de specialitate;

j. Colaborări în țară: cu diversele muzee județene pe teritoriul cărora se vor desfășura cercetările geo-arheologice;

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: -

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 2

- a. Denumire: PREISTORIA SPAȚIULUI CARPATO-DUNĂREAN**
- b. Coordonator: dr. Radu Băjenaru, CȘ I**
- c. Scop: continuarea unor cercetări pe probleme și perioade insuficient cunoscute; racordarea la nivelul european a metodologiei, problematicii și publicării**
- d. Rezultate scontate: fișe de documentare, studii și monografii**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: comunicări, rapoarte de săpătură, studii parțiale și monografice publicate în țară și în străinătate**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: ÎNCEPUTURILE METALURGIEI ÎN SPAȚIUL CARPATO-BALCANIC. TEHNOLOGIE, TIPOLOGIE ȘI IMPACT SOCIAL

b. Coordonator: dr. Radu Băjenaru (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Radu Băjenaru (CȘ I), dr. Adina Boroneanț (CȘ II), dr. Anca-Diana Popescu (CȘ III); Meda Toderaș (CȘ); dr. Cristian Eduard Ștefan (muzeograf I A), Vlad-Daniel Roman (doctorand);

d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent; 2019 – etapă; anual se vor formula obiective specifice de cercetare;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: există în momentul de față numeroase studii și monografiile privind piesele de metal din eneolitic și epoca bronzului din spațiul carpato-balcanic, principalele teme tratate fiind tipologia și ariile de răspândire ale acestora;

f. Scop: obținerea unei imagini coerente și documentate a apariției și evoluției metalurgiei în spațiul menționat, în neo-eneolitic și epoca bronzului, cu privire specială asupra unor teme mai puțin dezbătute la noi: resurse și minerit, tehnologie, compoziția chimică a metalului, precum și rolul social al pieselor de metal în cadrul comunităților umane respective;

g. Material și metode de lucru: documentare bibliografică, cercetare de teren, documentare în depozitele arheologice, analize de tehnologie și compoziție în laboratoarele specializate;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor:

Radu Băjenaru – lucru la volumul *Topoarele cu gaură de înmănușare transversală din bronzul timpuriu din zona de NE a Peninsulei Balcanice*; lucru la volumul colectiv *Balkan Early Metallurgy*, editat în colaborare cu Thilo Rehren, Miljana Radivojević și Benjamin Roberts; predarea unui articol la o revistă a Institutului (2019);

Anca-Diana Popescu – documentarea pieselor de metal aparținând epocii bronzului și primei epoci a fierului din colecții muzeale; predarea la tipar a unui studiu (în colaborare) privind prezența obiectelor de bronz la Dunărea de Jos în mileniul al III-lea a. Chr. (2019); predarea la tipar a unui studiu (în colaborare) în cadrul căruia va fi revizuită încadrarea cronologică a pieselor de metal considerate ca formând un depozit din peștera Emen, Bulgaria (2019);

Cristian Eduard Ștefan – predarea la tipar a unui studiu într-o revistă a Institutului (2019);

Meda Toderaș – documentarea și selectarea pentru analize xRF a pieselor bitronconice din situl de la Căscioarele (2019);

Adina Boroneanț – documentarea și selectarea pentru analize xRF a pieselor de piatră șlefuită din situri aparținând eneoliticului și epocii bronzului, susceptibile de a fi fost utilizate în activități metalurgice (colecții muzeale și depozitele Institutului); analiza urmelor de uzură a acestor piese; susținerea unei comunicări și predarea la tipar a unui studiu (2019);

drd. Vlad-Daniel Roman – documentarea siturilor cu piese de metal datate în epoca bronzului din endocarstul transilvan și din Banat;

j. Colaborări în țară: dr. Bogdan Constantinescu (Institutul de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele);

k. Colaborări în străinătate: prof. dr. Thilo Rehren (The Cyprus Institute), dr. Miljana Radivojević (University of Cambridge); dr. Stefan Alexandrov, dr. Tania Hristova (National

Institute of Archaeology with Museum – Bulgarian Academy of Sciences, Sofia), prof. dr. Ernst Pernicka (Curt-Engelhorn-Zentrum für Archäometrie gGmbH al Universității Heidelberg);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 2

a. Denumire: POPEȘTI (JUD. GIURGIU). LOCUIREA PRE- ȘI PROTOISTORICĂ

b. Coordonator: dr. Nona Palincaș (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Nona Palincaș (CȘ II);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: situl de la Popești, jud. Giurgiu, este cea mai mare așezare din epoca bronzului și a fierului din sudul României. Așezarea din epoca getică a fost identificată cu Argedava și legată de începuturile statului geto-dac. Săpăturile arheologice au avut loc – cu întreruperi – între 1954 și 2009, dar, până în prezent, prelucrarea și publicarea stratigrafiei și structurii locuirilor nu s-a făcut nici măcar pentru un singur nivel, și cu atât mai puțin pentru întregul sit. Există doar publicații ale acelor resturi arhitectonice care au fost percepute ca ilustrative pentru importanța sitului, dar lipsa relației lor cu structurile mai modeste face ca înțelegerea caracterului locuirii să fie lacunară.

f. Scop: prelucrarea stratigrafiei sitului de la Popești și reconstituirea tuturor nivelurilor de locuire, respectiv a celor din epoca bronzului și din prima și a doua epocă a fierului;

g. Material și metode de lucru: prelucrarea planurilor din toate săpăturile de la Popești; corelarea planurilor cu carnetele de săpătură (72 de carnete din săpăturile vechi, la care se adaugă cele din săpăturile recente: 1988–2001, 2009); corelarea planurilor și carnetelor de săpătură cu publicațiile despre Popești; corelarea întregii documentații cu materialul arheologic, acolo unde este nevoie; comparația cu alte situri contemporane (adică din epoca bronzului, Hallstatt și Latène).

h. Rezultate scontate: obținerea unei imagini despre locuirea în principala așezare din epoca bronzului și a fierului din sudul României, care să facă posibilă – în stadii ulterioare de cercetare – analiza altor aspecte: evoluția socială locală, relații economice și politice cu lumea egeo-anatoliană și central-europeană. Totodată, reconstituirea nivelurilor de locuire va constitui un sprijin indispensabil pentru înțelegerea contextului materialelor deja publicate sau în curs de publicare (în principal cele din epoca bronzului și începutul epocii fierului), precum și pentru publicarea categoriilor de material arheologic care încă nu au fost prelucrate;

i. Valorificarea rezultatelor:

Nona Palincaș – publicarea monografiei *Locuirea pre- și protoistorică de la Popești (jud. Giurgiu)* (2020); susținerea unei comunicări despre gen și producția de ceramică pe baza descoperirilor de la Popești (2019);

j. Colaborări în țară: -

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

Proiecte cu durată limitată

PROIECTUL NR. 3

a. Denumire: PROIECTUL ARHEOLOGIC PIETRELE

b. Coordonator: dr. Radu Băjenaru (CȘ I);

Proiect derulat în colaborare cu DAI-Eurasien Abteilung. Coordonator: dr. Svend Hansen;

c. Colectivul de cercetare: Meda Toderaș (CȘ) (vezi punctele j-k);

d. Termen de realizare: 2019;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: majoritatea cercetărilor din România privind tell-urile neo-eneolitice (peste 100 doar în sudul României) au avut ca obiectiv numai obținerea de informații stratigrafice și (re)verificarea acestora. Cel mai adesea, săpăturile au fost de mici dimensiuni (sub forma unor sondaje), lipsind o imagine de ansamblu a structurii acestui tip de monumente. Au fost neglijate în special publicarea detaliată a contextelor și materialelor excavate, studiile interdisciplinare (referitoare la formarea tell-urilor, tipul de subzistență, paleo-mediul, sursele de materie primă, aspectele tehnologice etc.), studierea arealului din afara tell-urilor ș.a.m.d. Proiectul arheologic Pietrele are drept obiectiv studierea detaliată, pentru prima dată în România, a tuturor aspectelor legate de societatea neo-eneolitică care a „construit” tell-ul de la Pietrele și integrarea acestora în cadrul altor proiecte de cercetare din România (ex. *Southern Romania Archaeological Project*, Bucșani, Hârșova), Bulgaria (ex. Karanovo, Drama, Junacite, Durankulak), Grecia (ex. Sitagroi) sau Turcia (Așağı Pinar);

f. Scop: 1. obținerea a cât mai multor informații privind cronologia relativă și absolută a sitului: date radio-metrice și analiza ceramicii – ambele puse în relație cu observațiile stratigrafice; 2. analizarea structurilor de locuire: arhitectura construcțiilor eneolitice și semnificația acestora; 3. analizarea materialelor descoperite nu numai din punct de vedere tipo-cronologic, ci și din punct de vedere tehnologic (ex. secțiuni subțiri, difractometrie cu raze X, analize chimice, analize metalografice); 4. reconstituirea detaliată a tipului de subzistență (analize palinologice și arheozoologice); 5. stabilirea modului în care s-a format tell-ul: ce a determinat comunitatea din prima așezare plană de la Pietrele să-și continue existența în același loc; 6. relația între tell-ul de la Pietrele și mediul geografic înconjurător: se vor continua cercetările începute în anul 2005 în vederea reconstituirii mediului geografic preistoric (analize sedimentologice și geomorfologice); 7. reconstituirea sistemelor de schimb la mare distanță prin analizarea surselor de materie primă; 8. continuarea cercetărilor geomagnetice efectuate în anii 2004–2006 atât pe tell, cât și în vecinătatea tell-ului; 9. documentarea aerofotografică a zonei în care se află tell-ul;

g. Material și metode de lucru: sistemul de săpătură utilizat este *Harris matrix*. Toate materialele arheologice sunt înregistrate în baza de date a proiectului, fotografiate, desenate și descrise. Se vor face analize arheozoologice, arheomagnetice, paleobotanice, sedimentologice, radiometrice, geomagnetice, tehnologice etc.

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor: rapoarte tehnice de etapă; rapoarte generale; prezentari pe web; în final se va redacta un volum monografic;

Meda Toderaș – redactarea raportului preliminar privind săpăturile de la Pietrele–*Măgura Gorgana* din campaniile 2017 și 2018, în vederea publicării; reorganizarea bazei de date pentru obiecte speciale; vizită de documentare la DAI-Berlin, Eurasien Abteilung în vederea redactării

și predării la tipar a raportului de săpătură de la Pietrele–*Măgura Gorgana*, campaniile 2017 și 2018; susținerea unei comunicări; predarea la tipar a unui studiu (2019);

j. Colaborări în țară: Andrei Mocanu (Muzeul Județean „Teoharie Antonescu”, Giurgiu);

k. Colaborări în străinătate: dr. Norbert Benecke, dr. Reinder Neef, dr. Agathe Reingruber (DAI-Eurasien Abteilung, Berlin); Ivan Gatsov, Lili Gatsov, Petranka Nedelcheva (Nov Bîlgarski Universitet, Sofia); Florian Klimscha (DAI-Orient Abteilung, Berlin); Nico Becker, Tobias Groppe, Andreas Knäpper, Ute Koprivc, Michael Prange, Melanie Röring, Tilmann Vachta, Heide Wrobel (Institut für Archäologische Wissenschaften, Ruhr-Universität, Bochum); dr. Jürgen Wunderlich, Tina Hoppe (Institut für Physische Geographie, Universität Frankfurt a.M.); Richard Ehrich, Michael Müller, Christoph Schröder, Maria Peters (Institut für Prähistorische Archäologie, Freie Universität Berlin); Petar Zidarov (Tübingen), Irma Berdzenisvili (Tbilisi), Jorrit Kelder (Amsterdam);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: Deutsches Forschungsgemeinschaft.

PROIECTUL NR. 4

a. Denumire: CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA SITULUI NEOLITIC DE LA VĂDAȘTRA-MĂGURA FETELOR/DEALUL CIȘMELEI, SUDUL ROMÂNIEI

b. Coordonatori: dr. Radu-Alexandru Dragoman (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I), dr. Adrian Bălășescu (CȘ II), dr. Radu-Alexandru Dragoman (CȘ III), dr. Anca-Diana Popescu (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2019–2023;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: situl neolitic de la Vădaștra-Măgura Fetelor/Dealul Cișmelei (cca 5200-4900 BC, neoliticul mijlociu) este unul dintre cele mai importante, dar, totodată, mai puțin cunoscute din România, în ciuda săpăturilor arheologice îndelungate și a cercetărilor interdisciplinare de pionierat inițiate de Corneliu N. Mateescu, principalul autor al investigațiilor de aici. În urma săpăturilor, a fost recoltată o cantitate imensă de materiale, imposibil de prelucrat *in extenso* în actualele condiții. Până acum, studiile mai vechi și mai noi au privit mai cu seamă elemente de arheozoologie, materialele paleolitice, tehnologia ceramicii neolitice și biografia vaselor Vădaștra. O serie întreagă de alte aspecte și materiale rămâne a fi cercetată;

f. Scop: alcătuirea unei prime imagini de ansamblu privind situl neolitic;

g. Material și metode de lucru: materialele se află în colecțiile institutului (fond Corneliu N. Mateescu). Metodele vor fi alese în funcție de specificul materialelor analizate și de filosofii de cercetare adoptate;

h. Rezultate scontate: prelucrarea datelor din arhiva Corneliu N. Mateescu: planuri, fotografii, desene, note de șantier; introducerea categoriilor de cultură materială descoperite: ceramică, figurine, litice, industria materiilor dure animale, oase de animale etc; realizarea primelor datări absolute; realizarea de noi analize tehnologice; recontextualizarea și reinterpretarea datelor mai vechi; studiu comparativ cu alte situri (*e.g.* Măgura Budureasca); dacă va fi posibil, efectuarea de investigații arheologice non-intruzive (*ex.* geomagnetism).

i. Valorificarea rezultatelor:

Radu-Alexandru Dragoman, Roxana Dobrescu, Anca-Diana Popescu, Adrian Bălășescu - comunicări științifice privind rezultatele cercetării; publicarea de studii și/sau a unui volum care să reunească texte dedicate stratigrafiei, contextelor, cronologiei, diferitelor categorii de cultură materială și, eventual, investigațiilor non-intruzive; digitalizarea arhivei Corneliu N. Mateescu (ceramică – Radu-Alexandru Dragoman; piese litice – Roxana Dobrescu; piese din cupru – Anca-Diana Popescu; arheozoologie – Adrian Bălășescu, industria materiilor dure animale – Monica Mărgărit; figurine din lut – Radian Andreescu) (2023);

Radu-Alexandru Dragoman – finalizarea unui studiu privind cronologia tehnicilor decorative (2019);

Anca-Diana Popescu – documentarea obiectelor preistorice de metal și a resturilor rămase în urma desfășurării activităților metalurgice în sit (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Radian-Remus Andreescu (Muzeul Național de Istorie a României, București), dr. Monica Mărgărit (Universitatea „Valahia” din Târgoviște).

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 5

a. Denumire: SITUL PREISTORIC DE LA COSTIȘA

b. Coordonator: dr. Anca-Diana Popescu (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Adina Boroneanț (CȘ II), dr. Anca-Diana Popescu (CȘ III), dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III) (vezi punctul j);

d. Termen de realizare: 2019–2023;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: situl arheologic din punctul *Cetățuia* a fost cercetat sistematic în anii 1959–1960, 1962, 2001–2008, 2010, 2013; s-au obținut informații importante despre structura depunerilor preistorice, amplasarea și conținutul diferitelor construcții și a rezultat o cantitate mare de material arheologic (ceramică, obiecte din piatră, os, metal). Rezultatele vechilor cercetări au făcut obiectul unui raport de săpătură și a câtorva sumare prezentări, restul materialului rămânând, în mare parte, inedit. Rezultatele cercetărilor începute în 2001 au constituit subiectul mai multor studii semnate de membrii proiectului sau de colaboratori, publicate în volume și în reviste de specialitate și al unor comunicări susținute la sesiuni naționale și internaționale, precum și în cadrul Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”. A fost publicat volumul *Costișa. O perspectivă interdisciplinară*, cuprinzând, pe lângă o scurtă introducere în problematica sitului, opt studii în care au fost examinate diverse materiale sau structuri arheologice descoperite în cursul săpăturilor recente;

f. Scop: documentarea tipului de habitat și a practicilor de depunere ale comunităților eneolitice și din epoca bronzului din zona cursului mijlociu și inferior al Bistriței;

g. Material și metode de lucru: documentarea materialelor arheologice (ceramică, piese de metal, piatră etc.) prin descriere, desen, fotografiere; prelucrarea pe computer a documentației de șantier (planuri și profile ale secțiunilor și complexelor arheologice); continuarea analizelor arheozoologice; selectarea eșantioanelor ceramice pentru analize de pastă și pigmenți; determinarea tipurilor de roci din care au fost confecționate diverse obiecte; examinarea urmelor de uzură prezente pe obiecte;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor: elaborarea de studii; prezentarea rezultatelor cercetărilor în cadrul unor manifestări științifice naționale și internaționale;

Anca-Diana Popescu – prelucrarea materialelor arheologice preistorice (fișe de obiecte, desene, fotografii, prelucrare digitală) și a documentației grafice de șantier; finalizarea catalogului materialului litic șlefuit descoperit în situl preistoric de la Costișa; predarea la tipar a volumului *Costișa. Complexele arheologice din epoca bronzului* (2019);

Adina Boroneanț – analiza materialului litic șlefuit din colecția Muzeului Piatra Neamț, realizarea unui catalog al pieselor; susținerea unei comunicări (2019);

Valentin Dumitrașcu – documentarea resturilor faunistice din epoca bronzului în vederea redactării unui studiu (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Andrei Soficaru (Institutul de Antropologie „Fr. I. Rainer” – analize antropologice); dr. Constantin Haită (Muzeul Național de Istorie a României – analize sedimentologice, determinarea rocilor), Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul muzeal „Julian Antonescu”, Bacău, dr. Bogdan Constantinescu, dr. Daniela Cristea-Stan (Institutul de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei” – analize de compoziție a metalului), dr. Monica

Mărgărit Universitatea „Valahia” Târgoviște – analiza microscopică a materialului arheologic;
determinarea urmelor de uzură);

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 6

a. Denumire: NOILE CERCETĂRI ARHEOLOGICE DE LA BÂRSEȘTI ÎN CONTEXTUL STUDIULUI ÎNMORMÂNTĂRIILOR ȘI OBICEIURILOR FUNERARE DIN PERIOADA HALLSTATT-ULUI TÂRZIU LA DUNĂREA DE JOS

b. Coordonator: dr. Emilian Teleaga (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Emilian Teleaga (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2019;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: înmormântările și obiceiurile funerare din Hallstattul târziu la Dunărea de Jos sunt puțin cercetate. După descoperirile arheologice din anii 1950–1970, a urmat o perioadă de stagnare a cercetărilor de teren, dar și o sistematizare a cercetărilor vechi; ele au fost interpretate prin prisma unui demers mixt istorico-arheologic. Astfel, s-au conturat trei grupuri culturale importante, Ferigile, Bârsești și Ciumbrud, interpretate ca fiind expresia arheologică a identității etnice a tracilor, și, eventual, a sciților. Reluarea cercetărilor arheologice în necropola nepublicată de la Bârsești permite o nouă abordare a acestui monument funerar, mai precis studierea interdisciplinară a tumulilor și a întregului spațiu funerar în contextul paleogeografic specific Hallstatt-ului târziu;

f. Scop: cercetarea își propune înțelegerea structurii necropolei de la Bârsești, a modului de viață a populației respective în comparație cu cel al populațiilor de la Ferigile și Ciumbrud, prin realizarea unui studiu paleoantropologic comparativ al celor trei necropole și al tumulilor ca expresie socială a comunităților care i-au înălțat. Analiza descoperirilor funerare hallstattiene târzii de la Dunărea de Jos urmărește precizarea cronologiei interne a necropolelor de la Bârsești, Ferigile și a celor din grupul Ciumbrud. Cercetarea obiceiurilor funerare își propune înțelegerea modului de constituire și reprezentare a identităților micro- și macroregionale într-o perioadă de cristalizare a unor structuri politice vag conturate în izvoarele antice;

g. Material și metode de lucru: studiul palinologic al platoului Dumbravă de la Bârsești; cartarea detaliată a suprafeței funerare; prospectarea geomagnetică și georadar a suprafeței necropolei; restaurarea materialelor arheologice de la Bârsești; analiza necropolelor de la Bârsești, Ferigile și Gogoșu; cercetări paleoantropologice ale populației acestor necropole, inclusiv mobilitatea și dieta alimentară; cercetare arheozoologică; datări cu radiocarbon; studiul structurilor sociale reflectate în grupele de morminte hallstattiene târzii;

h. Rezultate scontate: întocmirea secvenței palinologice a platoului Dumbravă, topografia, structura și dezvoltarea necropolei de la Bârsești, analiza antropologică și arheologică a materialelor de la Ferigile, Bârsești, Tigveni și a celor din mormintele de tip Ciumbrud pentru a putea stabili asemănările și diferențele între populațiile necropolelor respective;

i. Valorificarea rezultatelor:

Emilian Teleaga – editarea și predarea pentru tipar a volumului *Funeralkultur der Thraker und Skythen des 7. bis 5. Jhs. v.Chr. an der unteren Donau*; participare la cercetări de teren (2019);

j. Colaborări în țară: Vasilică Istrate (Facultatea de Geografie și Geologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, dr. Mihai Constantinescu (Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”, București), Mihaela Culea, Ștefana Stoica;

k. Colaborări în străinătate: Firma Posselt & Zickgraf Prospektionen; Universitățile din Berna și din Zürich;

l. Bugetul solicitat: -

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 7

a. Denumire: O ARHEOLOGIE A ZONEI ÎNALTE DIN MARAMUREȘUL ISTORIC

b. Coordonator: dr. Radu-Alexandru Dragoman (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Radu-Alexandru Dragoman (CȘ III); dr. Alexandru Ciornei (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2022;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: spre deosebire de zonele mai joase, mai ales terasele văilor râurilor, zona înaltă din Maramureșul istoric nu a fost deloc cercetată arheologic. Proiectul se înscrie în continuarea cercetărilor etno-arheologice realizate pentru alte zone geografice din România și Balcani de către John Nandris (Londra) sau a cercetărilor arheologice efectuate în Carpații polonezi. Drept urmare, în perioada 2012–2017, cercetările s-au concentrat în zona Pasului Prislop și au dus la identificarea a numeroase situri presitorice (majoritatea atribuite provizoriu paleoliticului/mezoliticului), urme materiale din perioada modernă, ruine din timpul războaielor mondiale, ruine din perioada comunistă, precum și ruine ale unor stâne;

f. Scop:

(1) Identificarea și înregistrarea prin cercetări de suprafață a urmelor materiale pre- și protoistorice din (a) zona Pasului Prislop, (b) Vârfului Geamănul și (c) Vârfului Pietrosu Rodnei și a relațiilor dintre aceste urme materiale și mediul înconjurător;

(2) Documentarea ruinelor din trecutul recent și contemporan – o categorie ignorată până acum de cercetarea arheologică românească – din regiunile menționate;

(3) Documentarea elementelor de arhitectură tradițională și a elementelor de cultură materială asociate cu ocupațiile tradiționale (argument: în contextul în care impactul modernității a dus progresiv la dezintegrarea comunităților tradiționale, documentarea și înregistrarea arheologică a elementelor de cultură materială vernaculară este absolut necesară);

g. Material și metode de lucru: înregistrarea sistematică a descoperirilor; efectuarea de sondaje în vederea determinării caracterului depunerilor antropice; documentare fotografică; analiză cartografică; descriere detaliată inspirată din fenomenologia peisajului; analiza materialelor colectate;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor: publicarea de rapoarte preliminare și a unui volum privind vestigiile arheologice din trecutul îndepărtat și din cel recent sau contemporan în contextul lor montan, inclusiv cultura materială vernaculară din aceeași zonă; realizarea unei expoziții de fotografie la Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș;

Radu-Alexandru Dragoman – finalizarea rapoartelor științifice referitoare la cercetările arheologice de teren efectuate în fiecare an; analiza materialelor ceramice preistorice și moderne; analiza structurilor și materialelor din trecutul recent/contemporan; efectuarea de cercetări arheologice de suprafață și de sondaje în zona Pasul Prislop – Vârful Geamănu și Pietrosu Rodnei (2022); prelucrarea ceramicii Criș de la Seini, jud. Maramureș, sit situat la granița cu zona montană; finalizarea raportului științific referitor la sursele de materie primă preistorice și la cercetările arheologice de teren ce vor fi efectuate în anul 2019 (2019);

Alexandru Ciornei – analiza materialelor litice descoperite și identificarea surselor de materie primă; coordonarea cercetărilor privind siturile paleolitice/mezolitice (2022); predarea la tipar a unui studiu privind analiza materialului litic și determinarea petrografică a materiilor prime pentru siturile preistorice din zona Borșa – Pasul Prislop (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Dan Pop, Marius Ardeleanu, Sorana Ardeleanu (Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș, Baia Mare);

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 8

- a. Denumire: **PEISAJ FUNERAR LA DUNĂREA DE JOS (MILENIUL VI – JUMĂTATEA MILENIULUI IV A. CHR.)**
- b. Coordonator: dr. Adina Boroneanț (CȘ II);
- c. Colectivul de cercetare: dr. Adrian Bălășescu (CȘ II), Meda Toderaș (CȘ), dr. Raluca Kogălniceanu;
- d. Termen de realizare: 2023;
- e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: pe durata neo-eneoliticului european există o gamă largă de practici mortuare: primare sau secundare; înhumări individuale în poziții diverse, înhumări multiple, incinerare și descărnare, resturi osteologice umane dispartate și de multe ori în contexte nefunerare. Proiectul își propune un studiu aprofundat asupra peisajului funerar în zona Dunării de Jos pe durata mileniilor șase și cinci și prima jumătate a mileniului patru (a. Chr.). Pentru realizarea unui studiu interpretativ corect și coerent ar fi necesară o examinare atentă, completă și diferențiată a respectivelor descoperiri, fiecare dintre acestea reprezentând un caz aparte, care poate fi interpretat într-o manieră diferită. Unul dintre cele mai importante aspecte ale problematicei înmormântărilor și oaselor umane izolate/dispersate îl constituie manipularea deliberată a resturilor osteologice umane de către respectivele comunități preistorice. Această practică trebuie privită și analizată din perspectiva cauzalității și semnificațiilor, atât într-un context cultural, cât și social, ideologic sau religios, atât la nivel individual, cât și colectiv. Totodată, trebuie precizat că practica de manipulare și depozitare post-mortem a oaselor umane nu mai poate fi limitată, ca formă de manifestare contextuală și comportamentală, doar la spațiul domestic din așezări. Nu rareori, resturile osteologice umane dispersate sau izolate sunt prezente atât în așezări, cât și în necropole. Din perimetrul zonelor funerarare provin uneori dovezi bine documentate stratigrafic, cronologic și contextual, privind existența unor proceduri deliberate de extragere din morminte a anumitor elemente anatomice, care ulterior sunt manipulate atât în spațiul domestic, cât și în cel funerar. În aceste condiții, multe dintre descoperirile anterioare necesită o reevaluare atentă, la nivel de interpretare a semnificațiilor și cauzalității, evident, în limita datelor stratigrafice, contextuale, cronologice și antropologice existente.
- f. Scop: proiectul își propune o reluare a acestei problematice în cazul unor situri importante din zona de interes. Un prim lot de situri selectate este prezentat mai jos. În măsura identificării altor potențiale situri accesibile, acestea vor fi integrate listei inițiale.
- Trestiana (colecția osteologică la Centrul de Studii Antropologice „Olga Necrasov”, Iași, materiale arheologice la Muzeul din Bârlad);
  - Gura Baciului (colecția osteologică la Centrul de Studii Antropologice „Olga Necrasov”, Iași, materiale arheologice la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei);
  - Cârcea (colecția osteologică la Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”, București, materiale arheologice la Muzeul Olteniei);
  - Cernavodă-Columbia D (colecția osteologică la Centrul de Studii Antropologice „Olga Necrasov”, Iași, materiale arheologice la Institut și Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța);
  - Cernica (colecția osteologică la Centrul de Studii Antropologice „Olga Necrasov”, Iași, artefacte la Muzeul Municipiului București);

- Radovanu-*La Muscalu* (o parte a colecției osteologice la Centrul de Tracologie, artefacte la Institut);
- Chirnovi-*Terasa Rudarilor*, Chirnovi-*Șuvița Iorgulescu*, Sultana-*Valea Orbului* (colecții osteologice la Centrul de Studii Antropologice „Olga Necrasov”, Iași; materiale arheologice la Muzeul Civilizației Gumelnița din Oltenița);
- Dridu, Ostrovul Corbului (colecții osteologice la Centrul de Studii Antropologice „Olga Necrasov”, Iași, materiale arheologice la Institut)
- Vărăști (colecția osteologică la Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”, București, materiale arheologice la Institut)

În cazul acestor situri se va proceda la analiza practicilor funerare (manipularea primară și/sau secundară a oaselor, poziție de depunere, orientare, piese de inventar funerar, diferențiere în funcție de sex și vârstă); analiza peisajului funerar (raportul spațial dintre cei vii și cei morți). Studiul antropologic asupra colecțiilor osteologice din siturile amintite se va concentra, dincolo de determinarea sexului și vârstei indivizilor, asupra stării de sănătate și alimentației respectivilor indivizi. În măsura posibilităților, se vor obține noi date ^{14}C și izotopi stabili.

g. Material și metode de lucru: documentare bibliografică (Adina Boroneanț, Raluca Kogălniceanu, Meda Toderaș) documentare în depozitele arheologice (Adina Boroneanț, Raluca Kogălniceanu), studii osteologice asupra colecțiilor de oase umane și animale (Adrian Bălășescu, colaboratori externi – vezi punctul j), analiza inventarului funerar (litic, ceramic, industria materiilor dure animale – Adina Boroneanț, Raluca Kogălniceanu, colaboratori externi), selecție și prelevare de probe pentru ^{14}C și analize de izotopi stabili (Adina Boroneanț, Adrian Bălășescu, Raluca Kogălniceanu, Angela Simalcik);

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor:

Raluca Kogălniceanu – susținerea a două comunicări; predarea la tipar a două studii; organizarea ediției a VII-a a sipozionului internațional *Homines, Funera, Astra* (2019);

Meda Toderaș – susținerea unei comunicări (2019);

j. Colaborări în țară: Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”, Academia Română – Filiala Iași, dr. Angela Simalcik, CȘ III: analiza materialului osteologic), Universitatea „Valahia” Târgoviște (dr. Loredana Niță: studiul materialului litic, dr. Monica Mărgărit: analiza pieselor din materii dure animale), Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”, București (Mihaela Culea, dr. Andrei Dorian Soficaru, CȘ I: analiza materialului osteologic), Muzeul Civilizației Gumelnița, Oltenița (Mădălina Dimache – contextualizarea materialului arheologic), Muzeul Municipiului București (Mirela Vintilă – contextualizarea materialului arheologic), Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Olteniei, Craiova;

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 9

a. Denumire: **MATERIALUL LITIC CIOPLIT DIN AȘEZĂRILE DE PE VALEA DUNĂRII DE LA CĂSCIOARELE, GUMELNIȚA, VITĂNEȘTI ȘI RADOVANU**

b. Coordonator: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I), dr. Alexandru Ciornei (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2018–2022 (etapă);

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:

Căscioarele (jud. Călărași). Tell. Săpături: Gh. Ștefan 1925, Vl. Dumitrescu 1962–1964, S. Marinescu-Bîlcu 1964–1968. Publicații: Gh. Ștefan, *Les fouilles de Căscioarele*, Dacia II, 1925, p. 146-151; S. Marinescu-Bîlcu, *Un « atelier » néolithique pour la taille de hache en silex*, AR, XXVIII, 1965, 1, p. 48-53; Vl. Dumitrescu, *Principalele rezultate ale primelor două campanii de săpături din așezarea neolitică târzie de la Căscioarele*, SCIV, 16, 2, 1965, p. 225–227.

Gumelnița (jud. Călărași). Tell. Săpături: Vl. Dumitrescu 1924–1925, 1960. Publicații: Vl. Dumitrescu, *Découvertes de Gumelnița*, Dacia I, 1924, p. 325-329; Vl. Dumitrescu, *Fouilles de Gumelnița*, Dacia II, 1925, p. 44–50; Vl. Dumitrescu, *Sondajul stratigrafic din 1960*, SCIV 17, 1, 1966, p. 57–59.

Vitănești (jud. Teleorman). Tell. Săpături: Radian Andreescu (1993–prezent). Cercetările arheologice au identificat la baza tell-ului o primă fază de locuire corespunzătoare începutului culturii Gumelnița. Peste această primă locuire se află un nivel de sedimente naturale gros de peste 1,5 m. Deasupra acestui nivel se află a doua fază de locuire a tell-lui, cu un nivel consistent de circa 4 m grosime care cuprinde fazele Gumelnița A2 și Gumelnița B1. A fost cercetat ultimul nivel de locuire al așezării, Gumelnița B1 (cca. 4300–4000 BC) cu nouă construcții cu un bogat inventar, peste 11.000 de piese, din care peste 7000 sunt din piatră (7000 silex+400 piatră!!). Publicații: R. R. Andreescu, P. Mirea, Șt. Apope, *Cultura Gumelnița în vestul Munteniei. Așezarea de la Vitănești, jud. Teleorman*, CA 12, 2003, p. 71–88; R. R. Andreescu, P. Mirea, K. Moldoveanu, I. Torcică, *Noi descoperiri în așezarea gumelnițeană de la Vitănești „Măgurice”*, BMJT 1, 2009, p. 75–92.

Radovanu (jud. Călărași). Săpături Eugen Comșa: 1960–1961, 1963–1990. Trei niveluri de locuire atribuite fazei IV Spanțov și un nivel superior de tranziție de la Boian la Gumelnița.

f. Scop: materialul litic cioplit este, în majoritatea lui, inedit. Proiectul își propune studiul acestui material și interpretarea lui din punct de vedere tehnologic. De asemenea, proiectul urmărește identificarea materiilor prime și a surselor de aprovizionare din aceste așezări situate în valea Dunării;

g. Material și metode de lucru: materialul se află în depozitele Institutului, ale Muzeului Civilizației Gumelnița – Oltenița și ale Muzeului Județean Teleorman – Alexandria. În paralel cu lucrul pe materialul litic se vor face prospecțiuni de teren în vederea determinării surselor de materii prime;

h. Rezultate scontate: punerea în circuitul științific a materialului litic cioplit din nivelurile Boian și Gumelnița, completarea tabloului vieții cotidiene a comunităților eneolitice din a doua jumătate a mileniului V în spațiul văii Dunării;

i. Valorificarea rezultatelor: studii sau volum;

Roxana Dobrescu – studierea materialului litic (2019);

Alexandru Ciornei – prospecțiuni de teren în vederea determinării surselor de materii prime (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Radian Andreescu, dr. Mihai Florea (Muzeul Național de Istorie a României), Mădălina Dimache (Muzeul Civilizației Gumelnița, Oltenița), Pavel Mirea (Muzeul Județean Teleorman, Alexandria);

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 10

a. Denumire: STRUCTURI ECONOMICE, TEHNOLOGICE ȘI CULTURALE LA COMUNITĂȚILE NEOLITICE DIN DOBROGEA DE NORD – RELECTURA COLECȚIILOR BERCIU ȘI INTEGRAREA NOILOR DATE DE TEREN

b. Coordonator: dr. Adrian Bălășescu (CȘ II);

Proiectul este integrat proiectului internațional *Structures économiques, technologiques et culturelles des communautés néolithiques Hamangia de Dobroudja du nord – relecture des collections Berciu et nouvelles données de terrain*. Coordonator: dr. Laurent Carozza (CNRS Toulouse, Franța);

c. Colectivul de cercetare: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I – arhive), dr. Adrian Bălășescu (CȘ II – arheozoologie), dr. Gabriel Vasile (CȘ III – antropologie), dr. Cristian Ștefan (muzeograf I A – arhive, ceramologie), Mihaela Golea (carpologie);

d. Termen de realizare: 2019-2021;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: din punct de vedere istoric, tranziția spre neolitic constituie o perioadă fundamentală, în timpul căreia omul modifică relațiile sale cu mediul, pentru a stabili o economie fondată pe creșterea animalelor și a plantelor. Mijloacele prin care omul ajunge la acest scop sunt extrem de variate, deoarece, în perioada menționată, toate componentele antroposistemului se modifică. În acest context, studiile arheologice inter- și pluridisciplinare permit cercetarea ritmurilor de emergență ale noutăților tehnico-economice neolitice. Din acest punct de vedere, Dobrogea prezintă o situație originală. Este foarte important să înțelegem geneza fenomenului primului eneolitic din Dobrogea, iar o contribuție majoră o are studiul culturii Hamangia. Încă din anii 60 ai secolului trecut, D. Berciu a arătat, prin cercetările sale, dar și prin publicații, că actualul litoral al Mării Negre se constituie într-un creuzet al societăților eneolitice din cursul mileniilor VI–V î.e.n (D. Berciu, *Așezarea neolitică de la Baia-Hamangia*, SCIV 6, 1955, 3-4 și *Cultura Hamangia*, București, 1966). Dacă săpăturile recente de la Cheia au permis o reînnoire a datelor privind cultura Hamangia, colecțiile arheologice obținute în urma săpăturilor și cercetărilor lui D. Berciu rămân încă parțial inedite sau studiate. În ciuda diferențelor de metodologie de investigare din anii 1950–60, calitatea cercetărilor de teren realizate de D. Berciu permite studiul acestui material și a arhivelor cercetărilor de teren. Obiectivul principal este de a relua studiul acestei colecții, printr-o serie de metode moderne, și mai ales prin studii tehnologice și arheometrice de o manieră complexă.

f. Scop: sporirea informației arheologice inter- și pluridisciplinare, analize și concluzii la nivelul cunoștințelor actuale;

g. Material și metode de lucru: depozitele Institutului – colecțiile arheologice cercetate de D. Berciu de la Ceamurlia de Jos și Baia Golovița (D. Berciu 1966). Un prim pas îl reprezintă realizarea unei baze de date cu materialele (ceramică, oase, piese litice, etc) și cu informațiile din arhivele și disponibile în depozitele Institutului. Într-o a doua etapă se va relua studiul acestei colecții din toate punctele de vedere (tipologie, fotografiere, cuantificare, datări C14 etc.)

h. Rezultate scontate: anual se va depune un raport în care se va specifica stadiul avansării proiectului. Arhivele numerice (fotografiile) și baza de date vor fi depuse la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”. Echipa de cercetare se angajează să realizeze inventarul complet și recondiționarea acestor colecții după normele Institutului.

i. Valorificarea rezultatelor:

Adrian Bălășescu, Roxana Dobrescu, Mihaela Golea, Cristian Eduard Ștefan, Gabriel Vasile – realizarea unui volum care se va referi la studiul colecțiilor lui Dumitru Berciu (2023);

j. Colaborări în țară: dr. Cristian Micu (Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea – tipologie, cronologie), dr. Sorin Ailincăi (Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea – tipologie ceramică), Florian Mihail (Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea – tehnologie litică), dr. Valentin Radu (Muzeul Național de Istorie a României – paleo ihtiologie, paleoeconomie animalieră), dr. Florica Mațau (Universitatea Iași – arheomateriale), dr. Constantin Haită (Muzeul Național de Istorie a României – petrografie, originea materiilor prime), laboratorul de la Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, București pentru datări C14;

k. Colaborări în străinătate: dr. Albane Burens (CNRS – tehnologie ceramică), dr. Laurence Manolakakis (CNRS – materii prime litice), dr. Noëlle Provenzano (CNRS – industria materiilor dure animale), dr. Sylvie Philibert (CNRS – traseologie litică, funcția utilajului litic), laboratorul din Poznan pentru datări C14;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: proiectul Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères, mission archéologique franco-roumaine « Archéologie du delta du Danube » și proiectele UEFISCDI BioMapPrehist și PATCULT#RO.

PROIECTUL NR. 11

a. Denumire: **MORMINTE CU CARE DIN EPOCA FIERULUI ÎN SUD-ESTUL EUROPEI**

b. Coordonator: dr. Emilian Teleaga (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Emilian Teleaga (CȘ II) (vezi punctele j-k);

d. Termen de realizare: 2019;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: din cauza dificultăților tehnice legate de restaurarea carelor din mormintele din Epoca fierului descoperite în sud-estul Europei, acestea sunt cunoscute numai prin rapoarte preliminare. În 2006 au fost documentate mormintele de la Somlóvásárhely, Miskolc-Diosgyőr, Gyöngyös și parțial Szentes-Vekerzug și Balsa (Ungaria), parțial inventarul Tumulului 2 de la Vraca-Mogilanskata Mogila și Strelča (Bulgaria), parțial mormintele tumulare de la Atenica (Serbia), Peretu, Toarcla, Vurpăr, Cugir (România). Documentarea s-a completat în 2009 și a fost finalizată în 2011;

f. Scop final: cunoașterea formelor de care din sud-estul Europei și interpretarea fenomenului mormintelor cu care din această regiune; publicarea mormintelor cu care în seria „Monographien des Römisch-Germanischen Zentralmuseums” Mainz;

g. Material și metode de lucru: documentarea mormintelor cu care în muzeele respective; săpături de control la Atenica; analizele tehnice ale unor piese de car în laboratoarele Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Mainz; restaurarea unor care în laboratoarele RGZM, Mainz; analize paleozoologice și antropologice prin metode convenționale ale resturilor osteologice; analize genetice și prin metoda izotopilor de stronțiu;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor:

Emilian Teleaga – publicarea volumului *Studien zu den Wagengräbern des thrakischen Typs*, Studien zur Eisenzeitlichen Archäologie Thrakiens, vol. 3/2 (în colaborare cu Adrian Bălășescu, Antje Büttner-Teleaga, Andrei Dorian Soficaru, Mihai Constantinescu, W. Schoh); publicarea volumului *Studien zu den Wagengräbern des thrakischen Typs*, Studien zur Eisenzeitlichen Archäologie Thrakiens, vol. 5 *Studien zu den La-Tène-zeitlichen Wagengräbern Südosteuropas*, Studien zur Eisenzeitlichen Archäologie Thrakiens (în colaborare cu Adrian Bălășescu, Antje Büttner-Teleaga, Andrei Dorian Soficaru, W. Schoh) (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Andrei Soficaru (Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer”);

k. Colaborări în străinătate: prof. dr. Markus Egg, dr. M. Schönfelder (Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Mainz), dr. N. Torbov (Muzeul Vraca);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: finanțare a fundației Humboldt pentru publicare.

PROIECTUL NR. 12

a. Denumire: STUDII DE ARHEOLOGIA GENURILOR

b. Coordonator: dr. Nona Palincaș (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Nona Palincaș (CȘ II);

d. Termen de realizare: 2021;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: arheologia genurilor este un domeniu de studiu apărut în Occident la sfârșitul anilor '70 și devenit între timp domeniu distinct în arheologie. Acest fapt este recunoscut inclusiv prin organizarea unui grup de lucru – Archaeology and Gender in Europe (AGE) – în cadrul Asociației Europene a Arheologilor (EAA) (<http://www.archaeology-gender-europe.org/actions.html>). Primele studii de gen din România au fost publicate de Nona Palincaș cu începere din 2005, dar, în ansamblu, domeniul este slab reprezentat în arheologia românească, indiferent dacă se referă la studii de gen din societăți trecute sau din prezent;

f. Scop: continuarea studiilor de gen prin studii de caz din preistoria României și europeană mai ales sub aspectul materialității relațiilor de gen; realizarea de publicații cu vizibilitate internațională;

g. Material și metode de lucru: studiile de caz vor fi selectate în funcție de accesul la materiale și documentație, dar și de evoluția discuției internaționale în materie;

h. Rezultate scontate: vezi punctul i;

i. Valorificarea rezultatelor:

Nona Palincaș – finalizarea editării unui volum pe baza Atelierului AGE de la Lisabona, 19-20 octombrie 2017, editori: Ana Cristina Martins (Lisabona) și Nona Palincaș (2019); realizarea unui volum co-editat cu Silvia Tomaškova (USA) *in memoriam* Joan Gero (2021);

j. Colaborări în țară: -

k. Colaborări în străinătate: dr. Ana Cristina Martins (Institute of Contemporary History-New University of Lisbon - CEHFCi-University of Évora), prof. dr. Silvia Tomaškova (University of North Carolina, USA);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 13

a. Denumire: INVESTIGAȚII ARHEOMETRICE ASUPRA CERAMICII, PIGMENTILOR ȘI OBIECTELOR DE PIATRĂ DESCOPERITE ÎN SITURI PREISTORICE DIN ROMÂNIA

b. Coordonator: dr. Radu Băjenaru (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I), dr. Vlad Vintilă Zirra (CȘ II), dr. Adina Boroneanț (CȘ II), dr. Anca-Diana Popescu (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2020;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: în România, mai ales în ultimii 15 ani, grație dotărilor cu aparatură de ultimă generație a laboratoarelor de specialitate, al interesului crescut față de investigațiile arheometrice, ca și colaborărilor cu parteneri externi, numărul și calitatea investigațiilor fizico-chimice asupra sedimentelor și artefactelor preistorice de lut ars au sporit semnificativ. Sunt avute în vedere aici, în special, datările prin metoda termoluminescenței pentru epoca paleolitică și analizele de compoziție asupra ceramicii neo-eneolitice. Toate aceste analize și rezultate au însă un caracter „autonom”, neexistând deocamdată propuneri de integrare și de interconectare a datelor obținute pe epoci și regiuni;

f. Scop: efectuarea unui spectru larg de analize asupra ceramicii și altor structuri preistorice de lut ars, asupra obiectelor de piatră și pigmentilor: structurale (analiză XRD), morfologice (microscopie SEM-analiză elementală și optică), analiză termică (DTA/TG), spectroscopie Raman, termoluminescență. În acest sens, vor fi alcătuite eșantioane relevante din situri preistorice importante, pe epoci și regiuni, începând cu paleoliticul superior (pentru termoluminescență) și neoliticul timpuriu (sfârșitul mileniului al VII-lea), până la cucerirea romană (secolul I p. Chr.). Eșantionarea va fi stabilită în așa fel încât datele să poată fi integrate și interconectate într-un tablou mai larg, ce va permite concluzii viabile cu privire la evoluția, constantele și particularitățile proceselor tehnologice de realizare a ceramicii și celorlalte structuri de lut ars, natura pigmentilor folosiți, detectarea unor eventuali compuși organici și metalici prezenți pe suprafața obiectelor de lut și piatră;

g. Material și metode de lucru: documentare bibliografică, cercetare de teren, documentare în depozitele arheologice, eșantionare, analize de tehnologie și compoziție în laboratoarele Institutului Național de Fizică a Materialelor, Măgurele;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor: în acest an se va continua procesul de selectare și eșantionare a probelor pentru investigații fizico-chimice complexe.

Adina Boroneanț – continuarea prelevării de probe din situri arheologice, în funcție de rezultatele obținute anterior; susținerea unei comunicări; prezentarea unui raport preliminar al rezultatelor obținute (2019);

Anca-Diana Popescu – susținerea unei comunicări despre rezultatele analizelor fizice efectuate asupra obiectelor de piatră și lut selectate, aparținând eneoliticului și epocii bronzului (2019);

j. Colaborări în țară: Institutul Național de Fizică a Materialelor (INFM Măgurele): dr. Mihai Secu (CȘ I, responsabil de proiect din partea INFM);

k. Colaborări în străinătate:

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 14

a. Denumire: STUDII DE ARHEOMETRIE: CERAMICĂ ȘI DATARE CU RADIOCARBON

b. Coordonator: dr. Nona Palincaș (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Adrian Ioniță (CȘ I), dr. Daniela Marcu Istrate (CȘ I), dr. Nona Palincaș (CȘ II), dr. Radu-Alexandru Dragoman (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2022;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: în timp ce în SUA, încă din anii 1950, și în Occidentul Europei, din anii 1970, studiile de arheometrie au devenit o parte obișnuită a oricărui proiect de arheologie (*e.g.*, în Danemarca zilelor noastre orice săpătură preventivă are 10% din buget alocat automat pentru „știință”), în România arheometria nu are finanțare decât în mod excepțional și este redusă la un număr infim de specialiști în comparație cu vastitatea domeniului. Ca urmare, se practică ocazional, este redusă la subiecte mici, se bazează în principal pe inițiative personale și relații la nivel inter-uman și numai excepțional la nivel de instituții. Majoritatea încercărilor de analize arheometrice se lovesc de problema specialiștilor din științele naturii, care nu înțeleg problematica arheologică, și a arheologilor, care nu cunosc metodele de bază din arheometrie și ca urmare nu pot operaționaliza în termenii științelor naturii ceea ce doresc să afle prin analizele de arheometrie. Chiar în aceste condiții, în ultimii ani s-au făcut o serie de mici progrese relevante pentru prezentul proiect: organizarea la IFIN-HH a unui Laborator de datare cu ^{14}C (RO-AMS), precum și oferta de gratuitate la IFIN-HH și INFM pentru unele analize ce țin de arheometria ceramicii în condiții de colaborare. Pe baza lor s-au și făcut în ultimii doi ani o serie de analize preliminare de către membrii colectivului de cercetare propus aici și colaboratorii de la IFIN și INFM. Ca urmare, în stadiul actual putem aborda o serie de studii de caz, dar avem nevoie și de documentare și dezvoltare experimentală pentru a extinde spectrul analizelor;

f. Scop: documentarea cu privire la metodele actualizate în arheometria ceramicii și actualizarea cunoștințelor în materie de datare cu radiocarbon; studii de caz de arheometria ceramicii și de datare cu radiocarbon;

g. Material și metode de lucru:

Materialele avute în vedere sunt ceramica (i.e., orice produs din lut, inclusiv materiale de construcții și pigmentii asociați) și materialele databile cu radiocarbon (lemn, os, mortar).

Pentru ceramică, metodele probabil accesibile în viitorul apropiat sunt: PIXE (emisie de raze X indusă prin excitare cu fascicul de protoni), PIGE (emisie de raze gama indusă prin excitare cu fascicul de protoni), pXRF (fluorescență de raze X, portabil), XRD (difracție de raze X), SEM (microscopie electronică de baleiaj) completată cu EDS (spectroscopia de radiație emisă) și analiză cu fascicul de ioni (FIB), spectroscopie de infraroșu și Raman cu transformată Fourier (FT-IR și FT-Raman), analiza termogravimetrică (TGA) și analiza termică diferențială (DTA). Metodele se vor aplica în funcție de logica studiilor de caz și de posibilitățile de acoperire a costurilor de către parteneri.

Datarea se concentrează pe metoda radiocarbon, incluzând – în măsura posibilului – analizele asociate de dietă pe bază de izotopi stabili.

h. Rezultate scontate: studii de caz care să ajute interpretarea arheologică; creșterea gradului de familiarizare a arheologilor cu arheometria;

i. Valorificarea rezultatelor:

Nona Palincaș – studiul arheometric al ceramicii din Bronzul mijlociu și târziu din România: studii de caz (2022); studiu despre pigmenții de pe ceramica și elementele de arhitectură din aria Wietenberg (2022); finalizarea unui studiu despre pigmenții de pe ceramică din Bronzul târziu din sudul României (2019);

Adrian Ioniță, Daniela Marcu Istrate – susținerea unei comunicări (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Tiberiu Sava (CȘ III), dr. Mihai Straticiuc (CȘ II), dr. Mihaela Manea (CȘ III), dr. Corina Simion (IDT I), dr. Dragoș Mirea (AC) (Institutul de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”); dr. Alin Velea (CȘ II) (Institutul Național de Fizică a Materialelor); dr. Mihai Rotea (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca), dr. Ion Dumitrescu (Muzeul Județean Argeș)

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 3

- a. Denumire: CIVILIZAȚIA GRECO-ROMANĂ ÎN ZONA DANUBIANO-PONTICĂ**
- b. Coordonator: dr. Constantin C. Petolescu, prof. univ., membru corespondent al Academiei Române**
- c. Scop: continuarea unor cercetări pe probleme și perioade insuficient cunoscute; racordarea la nivelul european a metodologiei, problematicii și publicării**
- d. Rezultate scontate: fișe de documentare, studii și monografii**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: comunicări, rapoarte de săpătură, studii parțiale și monografice publicate în țară și în străinătate**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: CETĂȚILE GRECEȘTI DIN DOBROGEA ȘI TERITORIILE LOR

b. Coordonator: prof. univ., dr. Alexandru Avram (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: prof. univ. dr. Alexandru Avram (CȘ I), dr. Mircea Victor Angelescu (CȘ III), dr. Valeriu Sîrbu (CȘ I), dr. Monica Mărgineanu–Cârstoiu (CȘ I), dr. Mihaela Mănucu-Adameșteanu (CȘ II, asociat), dr. Florian Matei-Popescu (CȘ II), dr. Iulian Bîrzescu (CȘ II), dr. Irina Achim (CȘ III), dr. Mircea Dabîca (CȘ III), dr. Virgil Apostol (CȘ III), dr. Theodor Isvoranu (CȘ III);

d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent, fiind vorba de șantiere pilot ale cercetării arheologice românești, iar unul dintre ele, Histria, este inclus și în Lista Patrimoniului Cultural European (2007);

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: **Histria** – inițiat în 1914 și aflat permanent sub conducerea Institutului de Arheologie din București, proiectul de cercetare arheologică a produs un număr enorm de publicații sub formă de cărți (mai ales seria monografică *Histria*, ajunsă deja la 15 volume), studii, note, rapoarte, ghiduri turistice și prezentări pe web, care ilustrează cele mai variate aspecte ale unei viețuiri de peste 1500 ani. **Argamum (Orgame)** – inițiat în 1965 de către Institutul de Arheologie din București, șantierul arheologic a fost preluat în 1985 de Muzeul „Delta Dunării” Tulcea, a revenit la IAB în 1994 (responsabil dr. Mihaela Mănucu-Adameșteanu) și reluat în 2012 de Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” (fostul muzeu „Delta Dunării” Tulcea). Proiectul de cercetare arheologică (coordonat constant de Institutul de Arheologie din București, indiferent de instituția care a exercitat gestiunea șantierului) s-a materializat în numeroase publicații sub formă de cărți (trei volume în cadrul seriei monografice *Orgame/Argamum*), rapoarte preliminare, studii parțiale și prezentări pe web. În cadrul proiectului *Orgame/Argamum*, între 2010–2012, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București a avut protocol de colaborare cu Universitatea Aix-en-Provence-Marseille cu tema *Orgame/Argamum: nécropole et territoire* (co-directori: Alexandre Baralis, Mihaela Mănucu-Adameșteanu, Vasilica Lungu). Se impune în momentul de față realizarea unui inventar minuțios al întregii documentații; **Callatis** – săpăturile începute în 1915 s-au derulat, cu întreruperi, până în anul 1940, rezultatele lor fiind publicate mai ales sub forma unor rapoarte de săpătură apărute în revista *Dacia*. Necropola din epoca romană târzie a fost cercetată sistematic și publicată, sub forma unei monografii, în anul 1980, de către Constantin Preda. Suprapunerea vestigiilor antice de orașul modern Mangalia a impus cercetarea mai ales prin săpături de salvare, ale căror rezultate au fost publicate sub forma unor studii, apărute mai ales în revista *Pontica*. Inscripțiile au fost publicate în anul 1999 de Alexandru Avram (*ISM III*).

f. Scop: cunoașterea evoluției celor patru situri, care reprezintă cele mai vechi orașe de pe teritoriul României, de la fondare (sec. al VII-lea a.Chr.) până la încetarea locuirii (sec. al VII-lea p.Chr.): Histria, Orgame, Callatis, Tomis; integrarea rezultatelor cercetărilor în cunoștințele generale despre evoluția civilizației greco-romane; continuarea cercetărilor arheologice; studii de sinteză cu caracter istoric sau paleoambiental;

g. Material și metode de lucru: săpături arheologice; studiul și documentarea materialelor arheologice (ceramică, piese de arhitectură, fragmente sculpturale, monede, inscripții etc.) din depozite, însoțite, pe cât posibil, de reconstituirea contextelor; confruntarea cu izvoarele epigrafice contemporane; analize arheometrice; cercetări interdisciplinare; completarea documentației topografice și de arhitectură realizate pe teren;

h. Rezultate scontate: vezi punctul i;

i. Valorificarea rezultatelor: volume sau părți de volume din seria monografică *Histria*, studii și comunicări; studii interdisciplinare privitoare la vestigiile funerare ale anticului Callatis, săpături arheologice sistematice în doi tumuli impozanți – *Movila Documaci* și *Movila Neptun*, prezentarea unui proiect de conservare a ansamblului funerar din *Movila Documaci*, publicarea unui studiu de sinteză privitor la *Movila Documaci*.

Alexandru Avram – participare la cercetări de teren la Histria (coresponsabil de șantier) (2019); **Mircea Angelescu** – completarea documentației grafice și fotografice pentru sectorul *Basilica Pârvan* și pentru sudul cetății romane târzii de la Histria; continuarea asigurării actualizării aplicației realizate prin tehnologia GIS pentru inventarierea spațială a săpăturilor prin transpunerea și corelarea informațiilor conținute de ridicările topografice și a bazelor de date care să permită reprezentarea vizuală simultană a hărților și a conținutului lor tematic (relief, ape, unități administrative, descoperiri arheologice pentru fiecare epocă istorică etc.) și a informațiilor referitoare la amplasamentul și distribuția geografică a săpăturilor arheologice și a monumentelor din cadrul sitului arheologic Histria; realizarea unei aplicații GIS pentru Platoul din vestul cetății care să integreze datele publicate despre totalitatea săpăturilor efectuate; actualizarea bazei de date a șantierului arheologic Histria prin integrarea datelor obținute prin cercetarea arheologică; transpunerea și corelarea bazelor de date cu informațiile topografice în cadrul unei aplicații realizate prin tehnologia GIS pentru partea de sud a cetății; continuarea cercetărilor având în vedere recuperarea informațiilor provenite din aerofotografii, precum și din săpăturile efectuate înainte de anul 2000 în acest sector și corelarea lor cu datele obținute prin propriile cercetări; analiza traseului incintei elenistice a Acropolei în zona de sud a cetății; analiza evoluției traseelor incintei romane; participare la cercetări de teren la Histria (responsabil de șantier); redactarea unui articol despre amplasamentul portului antic de la Histria (2019);

Irina Achim – continuarea cercetărilor de teren în aria *Basilicii cu criptă* de la Histria; continuarea reabilitării spațiului de depozitare al sectorului, continuarea prelucrării primare a materialului ceramic și a pieselor de arhitectură provenind din sectorul *Basilica cu criptă* (reinventariere, triere, selectare, reîmpachetare în pungi și cutii noi standard din plastic, reordonare pe rafturi) (2019); valorificarea materialului arheologic rezultat din cercetările în sectorul *Basilica cu criptă* și sectorul vecin, *Acropolă Centru-Nord*: înregistrarea materialului vitric într-o bază de date unică (2019); publicarea ulterioară a unei contribuții privind sticla din perimetrul indicat (2020, în colaborare cu Laurențiu Cliante); susținerea unei comunicări privind descoperirile monetare din sectorul *Basilica cu criptă* (în colaborare cu Mihai Dima); pregătirea, în vederea publicării, a unui studiu privind zona Piața Mare a cetății romane târzii în lumina cercetărilor întreprinse în acest perimetru de Mircea Angelescu (anii 1990) și Irina Achim (2002–2018) (în colaborare cu Mircea Angelescu) (2019);

Mircea Dabîca – finalizarea studiului *Despre fragmentele de teracotă descoperite în Sectorul Sud de la Histria* (în colaborare cu Linca Kucsinchi); participare la cercetări de teren (2019);

Iulian Bîrzescu – susținerea unei comunicări și predarea la tipar a unui studiu (2019); participare la cercetări de teren la Histria – *Zona Sacră* (Sanctuarul din nord-estul cetății) (2019);

continuarea studiului ceramicii arhaice și clasice timpurii de la Histria din depozitele șantierului (2019);

Valeriu Sîrbu – continuarea proiectului de cercetare: *Explorarea interdisciplinară a peisajelor tumulare și a mormintelor elenistice monumentale din Kallatis*; cercetări de teren la *Movila Documaci* și *Movila Neptun* (2019);

Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Virgil Apostol – continuarea cercetării de arhitectură în sectorul Zona Sacră; vezi programul de cercetare al sectorului Arhitectură (termen final 2019);

Virgil Apostol – continuarea cercetării de arhitectură în sectorul Poarta Mare-Turnul Mare; continuarea cercetării de arhitectură în sectorul Cartierul de Sud;

j. Colaborări în țară: **Histria** – prof. dr. Octavian Bounegru (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași), dr. Paul Damian, dr. Adela Bâltâc (Muzeul Național de Istorie a României), dr. Laurențiu Cliante, dr. Gabriel Talmațchi, dr. Irina Sodoleanu (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), dr. Viorica Rusu-Bolindeț (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca), conf. dr. Valentin Bottez, lector. dr. Alexandra Țârlea, lector. dr. Alexandra Lițu (Facultatea de Istorie, Universitatea din București), dr. Mihai Dima (Muzeul BNR), dr. Corneliu Beldiman (Universitatea din Pitești), dr. Andrei Opaț (Institutul de Arheologie din Iași – pentru studiul ceramicii romane din Zona sacră), dr. Luminița Preoteasa, lector dr. Alfred Vespremeanu-Stroe (Facultatea de Geografie a Universității București), drd. Florin Ovidiu Botiș (Universitatea Babeș-Bolyai); **Argamum** – dr. Vasilica Lungu (Institutul de Studii Sud-Est Europene), dr. Florin Topoleanu (Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” Tulcea); dr. Mihaela Iacob (Ministerul Culturii și Identității Naționale), dr. Dorel Paraschiv, dr. George Nuțu, Marian Mocanu (Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” Tulcea), dr. Ștefan Honcu, Sever Boțan (Institutul de Arheologie al Academiei Române – Filiala Iași); **Callatis** – dr. Dan Ștefan, dr. Maria-Magdalena Ștefan (Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni Sf. Gheorghe), dr. Valentina Cetean (Institutul Geologic al României, București), arh. Alexandra Teodor (Facultatea de Arhitectură București); dr. Mihai Ionescu, dr. Robert Constantin (Muzeul de Arheologie *Callatis* Mangalia);

k. Colaborări în străinătate: **Histria** – prof. dr. Adam Rabinowitz (University of Texas, Austin); dr. Inga Glusek (Universitatea din Torun); Argamum – colaborare inițiată de ICEM (dr. George Nuțu) cu Ludwig-Maximilians Universität München (prof. dr. Bernd Paeffgen); **Callatis** – dr. Mihail Tarassov, dr. Eugenia Tarassova, dr. Rositsa Titorenkova (Institutul de Mineralogie și Cristalografie al Academiei de Științe a Bulgariei);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: se va depune o cerere la Ministerul Culturii și Identității Naționale pentru un contract de finanțare pentru cercetare arheologică și conservare primară; proiectul KALLA, derulat prin Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”.

PROIECTUL NR. 2

a. Denumire: ORAȘUL ROMAN TROPAEUM TRAIANI

b. Coordonator: dr. Alexandru Barnea (prof. univ.);

c. Colectivul de cercetare: dr. Alexandru Barnea (prof. univ.), dr. Monica Mărgineanu Cârstoiu (CȘ I), dr. Aurel Vîlcu (CȘ I), dr. Adriana Panaite (CȘ III), dr. Virgil Apostol (CȘ III);

d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent, fiind vorba de un șantier pilot al cercetării arheologice românești și școală pentru cercetarea arheologică clasică din România;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: cercetarea arheologică desfășurată anual în situl Tropaeum Traiani (Adamclisi) are ca obiectiv major cunoașterea monumentelor, topografiei și tramei stradale aparținând orașului roman târziu. Alături de cercetarea basilicilor creștine, în ultimii ani au început să fie cercetate cartiere, din diferite sectoare ale cetății. În sectorul A, cercetările se desfășoară în două puncte : primul, imediat la nord de Basilica A – pentru cercetarea anexelor acesteia, iar cel de-al doilea, pe strada AV 1 și construcțiile adiacente – pentru verificarea traseului străzii și a tramei stradale din ultima fază de funcționare a cetății. Săpăturile arheologice din această zonă a cetății vor putea pune în valoare în viitor o întreagă *insula* din orașul roman târziu. De asemenea, acolo unde este posibil, sunt realizate sondaje pentru identificarea structurilor construite existente anterior. În sectorul C, săpăturile arheologice se desfășoară în trei puncte. Primul dintre acestea se concentrează în zona aflată la vest și la sud de Basilica C, unde au fost reluate săpături mai vechi, care au ca scop verificarea relațiilor stratigrafice și topografice între cisterna, basilica și cartierul roman târziu, precum și relația dintre acestea și zidul de incintă. De asemenea, acolo unde anterior au fost efectuate investigații geo-magnetice, se trece la verificarea acestora prin realizarea de sondaje arheologice. Cercetările din sectoarele C I și C II urmăresc lămurirea mai multor aspecte privind situația stratigrafică și planimetria edificiilor cercetate, cu precădere a construcției de tip *domus*, ca și alte date privind *cardo*;

f. Scop: continuarea cercetărilor arheologice și de teren, conservarea descoperirilor, înregistrarea și interpretarea lor;

g. Material și metode de lucru: săpături arheologice, reorganizarea și inventarierea sistematică a depozitelor de sit, cercetări de teren și sondaje, cartare GIS/GSM a descoperirilor, continuarea înregistrărilor geofizice și geomagnetice;

h. Rezultate scontate: vezi punctul i;

i. Valorificarea rezultatelor:

Alexandru Barnea – documentare și prelucrare de informații și materiale arheologice; continuarea publicării științifice și de popularizare a rezultatelor cercetării; publicarea unui articol care să sintetizeze rezultatele cercetărilor arheologice desfășurate la Tropaeum Traiani (Adamclisi, jud. Constanța), de la reluarea săpăturilor sistematice, în 1968, până în prezent (în colaborare cu Adriana Panaite) (2019);

Adriana Panaite – continuarea cercetărilor arheologice (dacă se vor putea obține fonduri) (2019); publicarea unui articol care să cuprindă rezultatele cercetărilor din proiectul *Compositional analysis of Roman glass find from Tropaeum Traiani (Adamclisi, Constanța County) and Troesmis (Turcoaia, Tulcea County), Romania*, cuprivire la analiza fragmentelor de sticlă descoperite la Tropaeum Traiani, în Sectorul A, la N de Basilica A (în colaborare cu Roxana Bugoi și Cristina Alexandrescu); publicarea unui articol privind monedele descoperite în

cadrul cercetărilor arheologice desfășurate la Tropaeum Traiani, în Sectorul A, la Nord de Basilica A, în perioada 2005–2016 (în colaborare cu Aurel Vîlcu); publicarea unui articol care să sintetizeze rezultatele cercetărilor arheologice desfășurate la Tropaeum Traiani (Adamclisi, jud. Constanța), de la reluarea săpăturilor sistematice, în 1968, până în prezent (în colaborare cu Alexandru Barnea) (2019);

Monica Mărgineanu Cârstoiu, Virgil Apostol – vezi programul sectorului Arhitectură (termen final 2020);

Virgil Apostol – continuarea colaborării la cercetările de arhitectură; întocmirea unui inventar al documentației de arhitectură realizate în campaniile precedente;

j. Colaborări în țară: dr. Ghiorghe Papuc, dr. Gabriel Talmațchi, dr. Liviu Lungu, Constantin Șova, Marius Lascu (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), Mihai Severus Ionescu (Craiova), prof. dr. Carol Căpiță (Facultatea de Istorie a Universității București), dr. Robert Constantin (Primăria Mangalia), dr. Dan Ștefan;

k. Colaborări în străinătate: Institutul de Arheologie și Etnologie de la Varșovia al Academiei Poloneze de Științe, în cadrul proiectului comun *Pottery in the material culture of the inhabitants of Tropaeum Traiani* (2019–2021) ;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: eventuale finanțări externe prin cooperări internaționale.

PROIECTUL NR. 3

a. Denumire: *CORPUS SIGNORUM IMPERII ROMANI ROMÂNIA*

b. Coordonator general pentru România: dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Constantin C. Petolescu (prof. univ., membru corespondent al Academiei Române), dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: serie inițiată în 1963 de International Association for Classical Archaeology și publicată din 1964, însumând peste 97 volume, având drept țel publicarea și studierea tipologică, funcțională, cronologică a tuturor descoperirilor de monumente de piatră din epoca romană, purtătoare de reprezentare, de pe teritoriul fostului Imperiu Roman;

f. Scop: realizarea componentei pentru România a proiectului internațional *Corpus Signorum Imperii Romani*

(http://csircolloquium13.arheomedia.ro/The_Colloquium/Corpus_Signorum_Imperii_Romani);

g. Material și metode de lucru: documentare (descriere, desene, foto); analize și studii interdisciplinare asupra materialului litic și urmelor de policromie; studii comparative asupra iconografiei etc.;

h. Rezultate scontate: catalog; studii de sinteză;

i. Valorificarea rezultatelor:

- realizarea mai multor volume referitoare la descoperirile din România, structurate în două serii, dedicate provinciilor *Dacia* respectiv *Moesia inferior*, în limba engleză, franceză sau germană, cu un rezumat cuprinzător în limba română;

- realizarea unor studii în care să fie publicate piese inedite sau re-discutate piese deja publicate;

- întâlniri anuale ale colegilor din România care se ocupă de studiul artei romane provinciale;

Cristina-Georgeta Alexandrescu – continuarea documentării (2019); continuarea realizării manuscrisului volumului dedicat monumentelor din nordul Dobrogei (pentru seria *Moesia inferior*);

Constantin C. Petolescu, Cristina-Georgeta Alexandrescu – continuarea documentării (2019); continuarea realizării manuscrisului volumului dedicat monumentelor funerare din Dacia inferior (pentru seria *Dacia*);

j. Colaborări în țară: muzeele din Tulcea, Mangalia, Constanța, Drobeta Turnu Severin, Craiova, Caracal, Timișoara; dr. Albert Baltres (Institutul Geologic al României);

k. Colaborări în străinătate: muzeele din Mainz și Bonn, Academia Austriacă de Științe, Centre Camille Jullian Aix-en-Provence;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 4

a. Denumire: CERCETĂRI ASUPRA ARTELOR ANTICE ȘI ICONOGRAFIEI

b. Coordonator: dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:

f. Scop: valorificarea științifică a materialelor rezultate din cercetări arheologice, din colecțiile muzeelor și eventual particulare; crearea unui cadru de discuții specifice; racordarea la nivelul european a metodologiei, cercetării și publicării monumentelor și materialelor arheologice; deschiderea de discuții de ansamblu, comparative și interdisciplinare asupra monumentelor și artefactelor din zona carpato-danubiano-pontică;

g. Material și metode de lucru: lucru în depozite, cercetări de teren, documentare adecvată prin desen și fotografie, analize de material, eventual crearea de baze de eșantioane reprezentative;

h. Rezultate scontate: studii și monografii; comunicări și conferințe; identificarea și formularea de proiecte de cercetare de profil;

i. Valorificarea rezultatelor:

Cristina-Georgeta Alexandrescu – pregătirea pentru tipar a lucrărilor prezentate în 2018 la British School at Rome și Swedish Institute of Classical Studies (2019); participarea cu comunicare la XVI. Internationales Kolloquium zum Provinzialrömischen Kunstschaffen, Tübingen, aprilie 2019;

j. Colaborări în țară: Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea, Muzeul Callatis;

k. Colaborări în străinătate: Comitetul Internațional de Studii asupra Artei Romane Provinciale;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 5

a. Denumire: CIVILIZAȚIA ROMANĂ ÎN MOESIA INFERIOR

b. Coordonator: dr. Adriana Panaite (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Alexandru Barnea (prof. univ.), dr. Mihail Zahariade (CȘ I), dr. Monica Mărgineanu-Cârstoiu (CȘ I), dr. Liana Oța (CȘ II), dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II), dr. Adriana Panaite (CȘ III), dr. Irina Achim (CȘ III), dr. Virgil Apostol (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: cercetări arheologice și epigrafice realizate în siturile arheologice aflate pe limes-ul dunărean și în interiorul Moesiei Inferior;

f. Scop: continuarea cercetărilor arheologice și epigrafice; cercetări interdisciplinare care au ca scop studiul relațiilor dintre fortificațiile de pe limes și interiorul provinciei romane Moesia Inferior;

g. Material și metode de lucru: lucru în depozite, cercetări de teren, cercetări în muzee, documentare în bibliotecă;

h. Rezultate scontate: vezi punctul i; publicarea monografiei *Halmyris IV. Basilica episcopalis de la Halmyris*;

i. Valorificarea rezultatelor:

Adriana Panaite – pregătirea pentru publicare a lucrării de doctorat *Drumuri romane în Moesia Inferior* (2019); documentare (2019), redactarea unui studiu privind rolul drumurilor romane în organizarea teritoriului rural în Moesia Inferior (termen final 2020);

Alexandru Barnea, Adriana Panaite – valorificarea materialului ceramic deja acumulat, prin publicarea unui volum referitor la ceramica romană de la Dinogetia (termen final 2020, în colaborare cu Andrei Opaïț); participare la cercetări de teren la Dinogetia (dacă se vor putea obține fonduri) (2019);

Liana Oța – documentare (2019); redactarea unui studiu despre comportamentele funerare din provincia Moesia Inferior (termen final 2020);

Alexandru Barnea – documentare (2019); redactarea unui studiu privind orașele romane din Moesia Inferior (termen final 2020);

Irina Achim – documentare (2019); redactarea unui studiu privind arhitectura creștină la nord de Munții Balcani (termen final 2020);

Cristina-Georgeta Alexandrescu – documentare (2019); redactarea unui studiu privind locuirea rurală în Moesia Inferior, având ca studiu de caz zona cetăților Axiopolis, Sacidava și Troesmis (termen final 2020);

Mihail Zahariade – participare la cercetări de teren la Murighiol (2019);

Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Virgil Apostol – vezi programul sectorului Arhitectură (termen final 2020);

j. Colaborări în țară: Bianca Grigoraș (doctorandă, Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași), Alina Mușat Streinu (Muzeul Municipiului București), Viorica Rusu-Bolindeț (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca); Lucian Mureșan, Ioana Mureșan, George Nuțu (Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea), George Bounegru (Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia), Traian Dvorski (arheolog expert);

k. Colaborări în străinătate: Andrei Opaïț (Toronto), Krzysztof Domżałski (Institutul de Arheologie și Etnologie al Academiei Polone de Științe, Varșovia) Gergana Kabakchieva (Institutul Național de Arheologie cu Muzeu al Academiei Bulgare de Științe, Sofia); Școala Americană de la Atena; Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Mainz.

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

Proiecte cu durată limitată

PROIECTUL NR. 6

a. Denumire: IONIENI ȘI INDIGENI ÎNTRE DUNĂRE ȘI MAREA NEAGRĂ ÎN PERIOADA ARHAICĂ

b. Coordonator: dr. Iulian Bîrzescu (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Iulian Bîrzescu (CȘ II);

d. Termen de realizare: 2024;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: venirea și stabilirea ionienilor la gurile Dunării în secolul al VII-lea a.Chr. a condus la o transformare fundamentală a regiunii din punct de vedere social, politic, economic și cultural. Primele semne ale acestei prezențe sunt documentate în principalele două așezări ale ionienilor: Orgame și mai ales Histria, care, încet – încet, se dezvoltă în veritabile centre urbane. La câteva generații după fondarea celor două *apoikiai*, regiunea de la sud de Dunăre, în primul rând zona din apropierea țărmului Mării Negre până la Tomis, ajunge să fie intens locuită, urme ale acestei locuiri fiind adesea amintite în literatura de specialitate. Cu toate că există câteva încercări de a sistematiza aceste informații, scenariile propuse pentru a înțelege relația dintre ionieni și tracii indigeni sunt departe de a fi satisfăcătoare, mai ales că, în cea mai mare parte, cercetările (sistematice sau preventive) efectuate nu au fost publicate decât în rapoarte preliminare. Mai mult, de peste treizeci de ani lipsesc periegeze detaliate, făcute cu mijloace moderne, care să contribuie la o mai bună cunoaștere a dinamicii locuirii regiunii Dunării de Jos în epoca arhaică;

f. Scop: plecând de la analiza spațială a diferitelor habitate de epocă arhaică, proiectul încearcă să înțeleagă diversele modalități de interacțiune dintre populațiile prezente în acest spațiu;

g. Material și metode de lucru: cercetări de teren, în primul rând periegeze în Dobrogea; folosirea de metode moderne interdisciplinare, cum ar fi carotarea, pentru a reface peisajul antic, metodă ce aduce rezultate deosebite mai ales în mediul deltaic;

h. Rezultate scontate: vezi punctul i;

Iulian Bîrzescu – campanii de carotări la Histria și în regiunea Deltei Dunării, în scopul stabilirii evoluției peisajului din jurul cetății de la începuturi până astăzi (2019, în colaborare cu Luminița Preoteasa și Alfred Vespremeanu Stroe, Facultatea de Geografie, Universitatea București); susținerea unei comunicări și predarea la tipar a unui studiu (2019);

i. Valorificarea rezultatelor: realizarea unor hărți arheologice cu descoperirile de epocă arhaică de pe teritoriul actual al Dobrogei; publicarea de monografii și studii privitoare la prezența ionienilor în spațiul menționat; studiul peisajului regiunii dintre Dunăre și mare în epoca arhaică;

j. Colaborări în țară: dr. Albert Baltres (Institutul de Geologie, București), dr. Luminița Preoteasa (Stațiunea de Cercetări Marine și Fluviale din Sf. Gheorghe), Georgică Stan (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța);

k. Colaborări în străinătate: prof. dr. Adam Rabinowitz (Universitatea din Austin, Texas), dr. Daniel Kelterbaum (Institutul de Geografie, Universitatea din Köln);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: eventuale granturi și sponsorizări

PROIECTUL NR. 7

a. Denumire: CIVILIZAȚIA ROMANĂ ÎN DACIA

b. Coordonator: dr. Florian Matei-Popescu (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Constantin C. Petolescu (prof. univ., membru corespondent al Academiei Române), dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II), dr. Florian Matei-Popescu (CȘ II);

d. Termen de realizare: 2020;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: cercetări arheologice;

f. Scop: valorificarea științifică a cercetărilor arheologice; publicații;

g. Material și metode de lucru: săpături arheologice, lucru în depozite, cercetări de teren;

h. Rezultate scontate: publicații; comunicări; expoziție;

i. Valorificarea rezultatelor:

Constantin C. Petolescu, Florian Matei-Popescu – participare la cercetări de teren; redactarea raportului preliminar de cercetare pentru *Cronica Cercetărilor Arheologice din România* pentru șantierele Jidova, Drobeta, Voinești (în colaborare cu Ion Dumitrescu) (2019);

Constantin C. Petolescu, Florian Matei-Popescu – redactarea raportului final al cercetării arheologice de la Amfiteatrul militar roman de la Drobeta (2019–2020);

Constantin C. Petolescu, Florian Matei-Popescu – redactarea raportului final, publicabil, asupra cercetării arheologice din castrul roman Câmpulung – Jidova, din *retentura dextra* și zona dintre *principia* și *horreum* (în colaborare cu Ion Dumitrescu) (2019–2020);

Florian Matei-Popescu – participare la cercetările de teren de la Termele militare romane de la Voinești, com. Lerești, jud. Argeș;

Florian Matei-Popescu – participare la cercetările de teren de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa (sectoarele Y – Templul Zeilor Palmyreni și X – Zona dintre Templul Zeilor Palmyreni și Forum Novum) (2019);

Cristina Alexandrescu – continuarea temei de cercetare *Statuaria din bronz în castrele din Dacia romană* și pregătirea unui manuscris conținând catalogul și ilustrația acestora, precum și comentariul analitic al pieselor; pregătirea pentru tipar a lucrării prezentate la 20th International Congress On Ancient Bronzes: Resource, Reconstruction, Representation, Role, Tübingen, Germania, 2018, cu titlul *Fragments of large scale bronze statues in context of so-called scrap metal deposits in Dacia and Moesia inferior* (2019);

j. Colaborări în țară: Ion Dumitrescu (Muzeul Județean Argeș), Muzeul Romanașului, Caracal, fizician Gh. Niculescu (LNCPC Ministerul Culturii și Cultelor), Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Olteniei, Craiova;

k. Colaborări în străinătate:

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 8

a. Denumire: TROESMIS – DE LA CASTRU DE LEGIUNE LA CETATEA ROMANO-BIZANTINĂ

b. Coordonator: dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Cristina-Georgeta Alexandrescu (CȘ II), doctoranzi;

d. Termen de realizare: 2020;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: în ciuda importanței sitului, cercetările arheologice sunt foarte puține. Începând din 2010, în cadrul lucrării de plan „Siedlungsarchaeologie”, în aria sitului de la Troesmis (Turcoaia, jud. Tulcea) au fost reluate cercetările. Rezultatele preliminare au fost comunicate și publicate anual și urmează să apară un al doilea volum monografic. De asemenea, din 2014 există și un site www.troesmis.arheomedia.ro;

f. Scop: cunoașterea evoluției unuia dintre cele mai importante centre antice de pe limesul dunărean, castru de legiune, municipiu și, ulterior, așezare și fortificație romano-bizantină, sub toate aspectele sale, de la perioada preromana/romană timpurie până la ultimele atestări din punct de vedere arheologic, în prima jumătate a secolului al XIII-lea;

g. Material și metode de lucru: cercetări de teren pe suprafețe ample, folosind metode interdisciplinare de investigare în vederea reperării nucleelor de locuire în aria sitului antic; săpături arheologice de control; săpături arheologice în zone determinate a fi semnificative prin cercetări geofizice; analiza și documentarea materialelor arheologice;

h. Rezultate scontate: delimitarea corectă a ariei sitului antic și includerea acesteia în aria protejată (limitată acum la nici măcar 25%!); reluarea cercetărilor arheologice sistematice la Troesmis în cadrul unui management de sit de lungă durată, conceput în cunoștință de cauză și adaptat necesităților reale ale sitului;

i. Valorificarea rezultatelor: serie monografică TROESMIS; articole; conferințe; expoziții;

Cristina-Georgeta Alexandrescu – pregătirea volumului monografic *Troesmis II*, privind proiectul Troesmis din perioada 2014–2017 (prelucrare de materiale arheologice, întocmire de cataloage, desen și foto, prelucrarea ilustrației, redactare); pregătirea pentru tipar a unui studiu privind rezultatele analizelor interdisciplinare pentru zguri și plumb asupra materialelor arheologice din cadrul proiectului Troesmis), participare la cercetări de teren la Troesmis (2019);

j. Colaborări în țară: Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea; Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța; dr. Albert Baltres (Institutul Geologic al României);

k. Colaborări în străinătate: Universitățile din Stuttgart și Tübingen (Germania) și din Innsbruck (Austria); Römisch-Germanisches Zentralmuseum Mainz;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 9

a. Denumire: MONUMENTE PALEOCREȘTINE ÎN REGIUNEA NORD-BALCANICĂ

b. Coordonator: dr. Irina Achim (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Irina Achim (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2021;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: edificiile de cult creștine din provincia Scythia sunt cunoscute îndeosebi prin cercetări de teren din secolul trecut și, într-o proporție covârșitoare, în context urban. În pofida importanței pe care aceste monumente o au pentru istoria cadrului urban și pentru difuziunea creștinismului în această regiune periferică a lumii romane, arhitectura creștină a regiunii Dunării Inferioare se bucură actualmente de o prezență nesatisfăcătoare în literatura arheologică românească, iar arheologia paleocreștină ca domeniu de studiu și de cercetare este cvasi-inexistentă în România actuală;

f. Scop: proiectul își propune investigarea cât mai aprofundată, pluridisciplinară a monumentelor creștine din perimetrul provinciei Scythia și, într-un cadru mai larg, din regiunea de la nord de Balcani;

g. Material și metode de lucru: lucru în depozite, cercetări de teren, cercetări în muzee, documentare în bibliotecă și în arhive;

h. Rezultate scontate: publicarea unui volum de sinteză pe baza tezei de doctorat, articole, conferințe, materiale de popularizare pentru publicul larg pe baza reconstrucțiilor 3D;

i. Valorificarea rezultatelor:

Irina Achim – documentare la Atena și Sofia, în vederea pregătirii tezei de doctorat pentru publicare; inventarierea, descrierea și fotografierea pieselor liturgice creștine din Depozitul de sit nr. 6, Lapidarium (Sectorul Templu) și expoziția permanentă a Muzeului de sit de la Histria; finalizarea documentării în arhiva Institutului și la Biblioteca Academiei Române în vederea identificării unor posibile documente de arhivă aparținând lui G. G. Mateescu din perioada 1913–1916 referitoare la cercetările românești întreprinse la Zaldapa de Muzeul Național de Antichități (Abrit, Bulgaria), în vederea susținerii unei comunicări la cel de-al 12-lea Congres Internațional de studii Sud-Est Europene (2019); finalizarea și predarea în vederea publicării în revista *Dacia* (numărul corespunzător anului 2018) a articolului cu titlul *Descoperiri monetare în aria Bisericii paleocreștine de la Capidava. Campania 2015* (în colaborare cu Theodor Isvoranu) (2019); participare la cercetări de teren la Capidava, sector *Biserica paleocreștină din colțul de nord-est al cetății romano-bizantine* (dacă se va putea obține finanțare) (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Laurențiu Cliante (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), drd. Florin Ovidiu Botiș (Universitatea Babeș-Bolyai), dr. Corneliu Beldiman (Universitatea Pitești);

k. Colaborări în străinătate: Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana, Roma, Dominic Moreau (Université de Lille);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 10

a. Denumire: DESCOPERIRI SARMATICE ȘI IMPORTURI ROMANE ÎN SPAȚIUL DE LA EST DE CARPAȚI (SECOLELE I–III P. CHR.)

b. Coordonator: dr. Liana Oța (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Valeriu Sîrbu (CȘ I), dr. Liana Oța (CȘ II), dr. Alexandra Comșa (CȘ II);

d. Termen de realizare: 2020;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: o analiză a mormintelor sarmatice din spațiul est-carpatic datate în general în secolele I–III p. Chr. rămâne încă un deziderat al cercetării. Articolul de sinteză scris de Gh. Bichir, acum mai bine de patru decenii (*Dacia N.S.* 1977), este unul foarte general și care analizează laolaltă descoperiri aparent unitare, dar care, la o privire mai atentă, se dovedesc a fi deosebite între ele. Lucrări de sinteză precum *Istorie și civilizație. Sarmații din spațiul est-carpatic (sec. I a. Chr. – începutul sec. II p. Chr.)*, 2006 (scrisă de V. Bârcă) nu repertoriază decât o parte a mormintelor sarmatice din spațiul de la est de Carpați. Analiza pe spații foarte largi are meritul că oferă, într-adevăr, o privire de ansamblu asupra unei multitudini de descoperiri, dar și dezavantajul major că lasă nerezolvate o serie de întrebări precise (care este cronologia exactă a mormintelor sarmatice de la est de Carpați? pot fi presupuse, ca în cazul Munteniei, mai multe etape de pătrundere a comunităților sarmatice? cum se datează importurile romane din mediul sarmatic și care au fost căile lor de pătrundere? ce semnificație au descoperirile sarmatice din așezările dacice anterioare anului 106 p. Chr.?). Aglomerarea unor astfel de întrebări, la care nu se pot da decât răspunsuri foarte generale, cel puțin deocamdată, determină, în timp, un adevărat blocaj al demersului de cercetare asupra mormintelor sarmatice, iar contribuțiile nu pot depăși o anume rutină, bazată, în principal, pe reluarea analizei trăsăturilor de ritual funerar, diferențele față de contribuțiile anterioare constând, mai degrabă, în rezultatul numeric, prin adăugarea noilor descoperiri, decât într-o nouă abordare;

f. Scop: studiu de sinteză privind descoperirile sarmatice și importurile romane din mediul sarmatic de la est de Carpați, care să poată oferi posibilitatea unei comparații *viabile* cu descoperirile similare sarmatice și romane din Muntenia;

g. Material și metode de lucru: documentare (descriere, desene, fotografii);

h. Rezultate scontate: studiu de sinteză privind mormintele sarmatice din spațiul situat la est de Carpați; stabilirea unei cronologii a mormintelor sarmatice din spațiul est-carpatic; studierea importurilor romane din mediul sarmatic (tipuri, cronologie, căi de pătrundere);

i. Valorificarea rezultatelor:

Liana Oța, Valeriu Sîrbu – definitivarea prelucrării documentației (fotografii și desene) despre descoperirile sarmatice din zona Botoșani; redactarea unei sinteze (2019);

Alexandra Comșa – în cazul în care se pot identifica în depozitele muzeelor și primi spre studiu resturi osteologice umane, le va analiza; documentare bibliografică (2019);

j. Colaborări în țară: Muzeul Județean Botoșani;

k. Colaborări în străinătate:

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 11

a. Denumire: INSCRIȚIILE ANTICE DIN DACIA ȘI SCYTHIA MINOR

b. Coordonator: dr. Constantin C. Petolescu (prof. univ., membru corespondent al Academiei Române);

c. Colectivul de cercetare: prof. univ. dr. Alexandru Avram (CȘ I), dr. Constantin C. Petolescu (prof. univ., membru corespondent al Academiei Române), dr. Florian Matei-Popescu (CȘ II);

d. Termen de realizare: 2021;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: *Corpus Inscriptionum Latinarum*, ediția I (1875), ediția II (1902); *Inscriptiones Scythiae Minoris*, volumul I (1984), volumul II (1988), volumul III (1999), volumul IV (2015), volumul V (1980); *Inscripțiile Daciei Romane*, volumul II (1977). A existat un proiect al Academiei Române cu acest titlu, coordonat de D. M. Pippidi și I. I. Russu, care cuprindea două serii: IDR și ISM. Se are în vedere revigorarea acestui proiect, urmând a fi coordonat de Alexandru Avram, Ioan Piso și Constantin C. Petolescu;

f. Scop: publicarea inscripțiilor descoperite pe teritoriul Olteniei și Dobrogei, descoperite după publicarea CIL III și a volumelor din cele două serii naționale de inscripții IDR și ISM – se are în vedere publicarea ediției a doua din *Inscripțiile Daciei Romane II* (C. C. Petolescu), și a două volume din seria *Inscriptiones Scythiae minoris VI. Supplementum ad ISM I et III; Supplementum ad IV et V, addenda et corrigenda* (Al. Avram, Fl. Matei-Popescu);

g. Material și metode de lucru: lucru în depozitele institutului și ale muzeelor din zona respectivă, arhivele Institutului de Arheologie și ale muzeelor din zona respectivă;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor: vezi punctul i;

Constantin C. Petolescu – documentare pentru completarea repertoriului epigrafic al Daciei sudice (Oltenia și Muntenia), în vederea pregătirii ediției a doua din *Inscripțiile Daciei Romane II*; continuă colaborarea la *Année Épigraphique* (Paris);

Florian Matei-Popescu – pregătirea unui volum care va reuni inscripțiile descoperite de-a lungul limes-ului danubian de la Durostorum la vărsarea Dunării în Marea Neagră, *Inscriptiones Scythiae minoris VI. Supplementum ad ISM I et III; Supplementum ad IV et V, addenda et corrigenda* (2019–2021); propunerea spre publicare în revista *SCIIVA* a unei noi serii a *Notelor Epigrafice*;

Alexandru Avram – continuarea înregistrării inscripțiilor pentru pregătirea unui nou volum din seria *Inscriptiones Scythiae minoris, VI, addenda et corrigenda*; se va concentra pe zona de interes a volumelor ISM I (Histria) și III (Callatis);

j. Colaborări în țară: prof. Emilian Popescu (Academia Română), Facultatea de Istorie a Universității din București; Facultatea de Istorie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Muzeul Olteniei, Craiova, Muzeul Județean Argeș, Pitești, Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta Turnu-Severin;

k. Colaborări în străinătate: Académie des Belles Lettres et Inscriptions;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 12

a. Denumire: INSCRIȚIILE GRECEȘTI INEDITE DIN COLECȚIA MUZEULUI NAȚIONAL DE ANTICHITĂȚI

b. Coordonator: prof. univ. dr. Alexandru Avram (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: prof. univ. dr. Alexandru Avram (CȘ I), dr. Florian Matei-Popescu (CȘ II);

d. Termen de realizare: 2021;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: colecția MNA cuprinde, între altele, un lot inedit de inscripții grecești și latine cu loc de descoperire necunoscut. Dacă pentru inscripțiile latine (avute în vedere de Florian Matei-Popescu, care a și publicat deja unele dintre acestea) pot fi presupuse, în afară de Dobrogea, și locuri de proveniență precum Dacia Inferior sau Oescus, inscripțiile grecești, acumulate majoritar în perioada directoratului lui Grigore Tocilescu, par să provină din orașele de pe litoralul românesc al Mării Negre (Histria, Tomis, Callatis) sau din teritoriul acestora, poate, eventual, și de la Dionysopolis. În unele cazuri, proveniența poate fi stabilită pe baza unor criterii interne. Întrucât, de-a lungul timpului, autorii celor cinci volume din *ISM* (Dionisie M. Pippidi, Emilia Doruțiu Boilă, Emilian Popescu, Iorgu Stoian, Alexandru Avram) nu au luat în considerare decât inscripțiile cu loc de proveniență asigurat, lotul în cauză a rămas inedit. Se adaugă unele inscripții din vechile colecții, unele achiziționate pe piețele de antichități din străinătate;

f. Scop: valorificarea acestui lot de cel puțin 100 de inscripții grecești aparținând tuturor claselor (decrete, dedicații, monumente onorifice, monumente funerare etc.);

g. Material și metode de lucru: verificarea inventarelor, autopsierea pietrelor, editarea inscripțiilor după normele epigrafice;

h. Rezultate scontate: publicarea integrală sub diferite forme a acestui lot epigrafic;

i. Valorificarea rezultatelor: articole în reviste de specialitate, în acte de colocvii etc. și, eventual, un volum anexă la seria *ISM*;

Alexandru Avram – continuarea autopsierii pieselor din depozite; susținerea unei comunicări în cadrul sectorului; redactarea a două articole (în colaborare cu Dragoș Hălmagi);

j. Colaborări în țară: dr. Maria Bărbulescu și dr. Livia Buzoianu (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța), Dragoș Hălmagi (doctorand sub conducerea lui Alexandru Avram);

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 4

- a. Denumire: SPAȚIUL CARPATO-DANUBIAN ÎN EPOCA POST-ROMANĂ ȘI MEDIEVALĂ**
- b. Coordonator: dr. Adrian Ioniță, CȘ I**
- c. Scop: continuarea unor cercetări pe probleme și perioade insuficient cunoscute; racordarea la nivelul european a metodologiei, problematicii și publicării**
- d. Rezultate scontate: fișe de documentare, studii și monografii**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: comunicări, rapoarte de săpătură, studii, monografii**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: SITUL ARHEOLOGIC DE LA TÂRGȘORU VECHI

b. Coordonator: dr. Gheorghe Alexandru Niculescu (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Gheorghe Alexandru Niculescu (CȘ I), dr. Daniel Spânu (CȘ II), dr. Andrei Măgureanu (CȘ III), Dorin Sârbu (asistent cercetare); Simona Munteanu (doctorand); Gabriel Stăicuț (doctorand);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: rapoarte de săpătură, studii și o monografie;

f. Scop: continuarea și valorificarea cercetărilor arheologice de la Târgșoru Vechi; racordarea la nivel european a metodologiei, problematicii și publicării;

g. Material și metode de lucru: săpături arheologice, prelucrare de materiale din depozite, documentare bibliografică, completarea bazei de date a literaturii și descoperirilor din mileniul I

d. Hr.;

h. Rezultate scontate: valorificare monografică a necropolei (2020); vezi și punctul i;

i. Valorificarea rezultatelor:

Gheorghe Alexandru Niculescu – continuarea studierii necropolei din secolele III–IV (artefacte și documentație); susținerea unei comunicări (2019);

Gheorghe Alexandru Niculescu, Andrei Măgureanu – ordonare și prelucrare digitală a arhivei șantierului; ordonarea materialului de la baza arheologică Târgșor în noul depozit (2019);

Andrei Măgureanu – susținerea unei comunicări (2019);

Daniel Spânu – participare la cercetări de teren; documentare în problemele fibulelor de epocă imperială sud-estul României (2019);

Dorin Sârbu – în cadrul temei *Nomazii timpurii în estul Europei și bazinul Dunării Inferioare* se va studia necropola din secolele II–III („sarmatică”) (materiale din depozit și documentație); predarea la tipar a unui studiu despre necropolele sarmatice din bazinul Dunării Inferioare (2019);

drd. Simona Munteanu – redactarea lucrării de doctorat *Ceramica de la Orașul de Floci în secolele XV-XVIII*;

drd. Gabriel Stăicuț – prezentarea proiectului, în conexiune cu teza de doctorat, *Nord-estul Munteniei în contextul descoperirilor de la Pietroasele (jud. Buzău) (sec. III-V d. Hr.)*;

j. Colaborări în țară: dr. Bogdan Ciupercă, Alin Anton (Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Ploiești)

k. Colaborări în străinătate: Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 2

a. Denumire: DESCOPERIRI DIN SECOLELE VI–VII P.CHR. DIN ZONA DUNĂRII DE JOS

b. Coordonator: dr. Andrei Măgureanu (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Andrei Măgureanu (CȘ III), (vezi punctele j–k);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: cercetări arheologice. Pe teritoriul actual al orașului București au fost cercetate o serie de așezări extrem de importante pentru înțelegerea fenomenelor istorice petrecute la Dunărea de Jos în secolele VI–VII p. Chr. Din păcate, ceramica, principalul inventar din locuințele și gropile cercetate, nu a fost analizată. Până în prezent, nu a fost realizat decât un singur studiu, sub forma unei teze de doctorat privind ceramica din Muntenia, dar în această lucrare au fost incluse doar fragmentele ceramice publicate în diferitele rapoarte și articole. Acest lot publicat reprezintă un procent infim din materialul ceramic din depozite, iar nivelul publicării sale lasă oricum de dorit, informațiile oferite fiind succinte și incomplete. La Sărata Monteoru a fost cercetată, încă din anii '40, cea mai mare necropolă din secolele VI–VII p. Chr. din spațiul nord-dunărean, ea suscitând interesul tuturor arheologilor români sau străini care se ocupă de epoca Marilor Migrații. Până acum, această necropolă nu a mai fost analizată, fiind publicate doar câteva rapoarte de săpătură incomplete, care reprezintă sub 10% din descoperirile arheologice;

f. Scop: cercetarea unor probleme și aspecte insuficient cunoscute (ca, de exemplu, tipologie, tehnologie); racordarea la tipologiile europene; publicarea necropolei de la Sărata Monteoru, studierea fenomenelor funerare din epocă;

g. Material și metode de lucru: lucru în depozite, documentare;

h. Rezultate scontate: fișe de documentare, studii și lucrare monografică;

i. Valorificarea rezultatelor: organizarea unui simpozion, comunicări, studii și lucrare monografică publicate în țară și în străinătate;

Andrei Măgureanu – publicarea unei descoperiri de la Fundenii Doamnei, jud. Ilfov; comunicare despre stadiul cercetării și al documentării cimitirului „slav” de la Sărata Monteoru (2019);

j. Colaborări în țară: Muzeul de Istorie al Municipiului București; Muzeul Județean Buzău

k. Colaborări în străinătate: dr. Bartolomiej Szmoniewski (Institutul de Arheologie și Etnografie din Cracovia al Academiei Polone);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 3

a. Denumire: RITURI ȘI RITUALURI FUNERARE ÎN BAZINUL CARPATIC ÎN SECOLELE III–XIII

b. Coordonator: dr. Radu Harhoiu (CȘ I)

c. Colectivul de cercetare: dr. Radu Harhoiu (CȘ I), dr. Adrian Ioniță (CȘ I), dr. Daniel Spânu (CȘ II), dr. Erwin Gáll (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: cercetări arheologice;

f. Scop: continuarea cercetărilor arheologice; racordarea la nivel european a metodologiei, problematicei și publicării;

g. Material și metode de lucru: cercetări de teren, prelucrare de materiale din depozite, documentare bibliografică, completarea bazei de date a literaturii și descoperirilor din mileniul I p. Chr.;

h. Rezultate scontate: cercetare și valorificare prin publicarea monografică a diverselor situri; vezi punctul i;

i. Valorificarea rezultatelor:

Radu Harhoiu – publicarea monografiei Radu Harhoiu, Nikolaus Boroffka, Rodica Boroffka, Erwin Gáll, Adrian Ioniță, Daniel Spânu, *Sighișoara – Dealul Viilor. II Cercetări arheologice în punctul „Necropolă”* (2019); continuarea introducerii în baza de date a bibliografiei mileniului I (2019);

Erwin Gáll – în cadrul temei *Evoluția habitatului în microregiunea Someșului Mic din secolul IV până în secolul XI* – publicarea monografiei *The Little Someș Valley in the 4th–12th Centuries. Contributions to the evolution of the habitats in the early Medieval Age* (în colaborare cu David Petruț, Norbert Kapcsos, Alpár Dobos, Szabolcs Nagy) (2019);

– în cadrul temei *Analiza locurilor funerare din epoca avară de la Pecica* (2019–2022) – redactarea catalogului mormintelor, crearea bazei de date, documentarea pieselor (în colaborare cu Florin Mărginean, Mihály Huba Högyes și Norbert Kapcsos) (2019);

– în cadrul temei *Analiza necropolei de la Hortobágy-Árkus (Ungaria) din secolele VIII–IX/X* (2019-2022) – realizarea bazei de date, efectuarea analizelor paleogenetice și de ¹⁴C (în colaborare cu Gergely Szenthe, Muzeul Național Maghiar, Budapesta) (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Gheorghe Baltag (Sighișoara), dr. Ioan Stanciu (Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca), József Gábor Nagy (arheolog independent, Cluj-Napoca), Nándor Laczkó (student, Universitatea Babeș-Bolyai); Florin Mărginean (Complexul Muzeal Arad).

k. Colaborări în străinătate: dr. Nikolaus Boroffka, Rodica Boroffka (Deutsches Archäologisches Institut, Berlin), Gergely Szenthe (Muzeul Național Maghiar, Budapesta);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 4

a. Denumire: REPERE ARHEOLOGICE ALE CIVILIZAȚIEI BIZANTINE LA DUNĂREA DE JOS (SITURILE DE LA PĂCUIUL LUI SOARE ȘI NUFĂRU)

b. Coordonator: dr. Oana Damian (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Oana Damian (CȘ I), dr. Monica Mărgineanu Cârstoiu (CȘ I), dr. Virgil Apostol (CȘ III), dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III), dr. Gabriel Vasile (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: arheologia epocii bizantine este un capitol aparte al arheologiei epocii medievale, vizând în principal perioada secolelor X–XIV, într-un spațiu raportat la zona cuprinsă între Dunăre și mare, cu probleme speciale legate de relația dintre cercetările în teren și conținutul izvoarelor scrise, numismatice și sigilografice;

f. Scop: continuarea și valorificarea cercetărilor arheologice de la Păcuiul lui Soare și Nufăru;

g. Material și metode de lucru: săpături arheologice, prelucrare de materiale din depozite, documentare bibliografică, studii interdisciplinare (arhitectură; arheo-zoologie, antropologie fizică);

h. Rezultate scontate: vezi punctul i.

i. Valorificarea rezultatelor:

Oana Damian – predarea la tipar unui studiu preliminar privind raportul dintre fortificație și locuire în situl de la Nufăru; definitivarea unui studiu monografic privind necropola așezării medievale din insula Păcuiul lui Soare (în colaborare cu Gabriel Vasile) (2019); participare la cercetări de teren la Nufăru și Păcuiul lui Soare, completarea bazei de date a descoperirilor bizantine din cele două situri și reorganizarea depozitelor arheologice aferente siturilor respective (2019);

Valentin Dumitrașcu – continuarea analizei arheozoologice a materialelor din situl Nufăru în vederea elaborării unui studiu (2019);

Gabriel Vasile – continuarea analizei antropologice a scheletelor descoperite în situl Nufăru, punctul *Trecere bac*; finalizarea capitolului de antropologie fizică din studiul monografic privind necropola sitului Păcuiul lui Soare (2019); continuarea analizei legate de studiul necropolelor medio-bizantine dobrogene în vederea pregătirii pentru tipar a lucrării de doctorat;

Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Virgil Apostol – continuarea colaborării în privința cercetării fortificației – vezi și programul sectorului Arhitectură (termen final 2020);

j. Colaborări în țară: Muzeul Național de Istorie a României, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul Dunării de Jos Călărași, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „I. Mincu”;

k. Colaborări în străinătate:

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 5

a. Denumire: CIVILIZAȚIA GRUPURILOR DE COLONIZARE ÎN TRANSILVANIA MEDIEVALĂ

b. Coordonator: dr. Adrian Ioniță (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Adrian Ioniță (CȘ I), dr. Daniela Istrate (CȘ I), Sebastian Dobrotă (doctorand), Ioan Fedor Pascu (doctorand);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: în istoriografia din România, problema grupurilor de colonizare în Transilvania medievală în lumina cercetărilor arheologice este insuficient studiată. Vestigiile acestor populații – „oaspeți” occidentali sau colectivități de origine est-europeană au atras atenția de mai multă vreme, dar problema a rămas în dezbatere, departe de a avea o imagine cantitativă și calitativă clară. Deși cercetările în situri din vremea secolelor XII–XIII au început acum circa 60 de ani, informațiile arheologice publicate sunt relativ puține și viu discutate. Cimitirele coloniștilor din Transilvania nu sunt prea bine cunoscute. Cercetarea acestei componente a civilizației noilor veniți în arcul carpatic s-a făcut aproape exclusiv în contextul unor șantiere de restaurare a monumentelor, în care atenția era concentrată mai ales pe elementele zidite și pe restituirea acestora;

f. Scop: obținerea a cât mai multor date de natură arheologică privind prezența coloniștilor occidentali în spațiul menționat, pentru a aprecia la justa valoare contribuția și modul cum au influențat aceștia civilizația medievală (influența acestora asupra civilizației și culturii materiale în zona Bazinului carpatic, dar chiar și la sud și est de Carpați). Istoria poporului român poate fi doar parțial înțeleasă, fără considerarea acestora și în lipsa înțelegerii rolului pe care l-au jucat aceste grupuri etnice de colonizare;

g. Material și metode de lucru: prelucrarea datelor și a artefactelor provenite din cele câteva sute de morminte atribuite oaspeților occidentali, a diverselor descoperiri din situri aparținând epocii de început a colonizării, dar și din perioada următoare;

h. Rezultate scontate: contribuții arheologice privind grupurile de colonizare în Transilvania, în special cele de oaspeți occidentali; comunicări, studii, note, monografii arheologice de sit;

i. Valorificarea rezultatelor:

Adrian Ioniță – completarea informației în lumina noilor cercetări de la cetatea Feldioara; sortarea materialelor rezultate din ultimele campanii în funcție de epocile istorice și începutul documentării acestora; redactarea unui articol/studiu sintetic privind necropola de la Feldioara în raport cu datele antropologice; participarea la cel puțin o conferință; participare la cercetări de teren, în funcție de finanțare (2019);

Daniela Istrate – finalizarea prelucrării cimitirului medieval din Sighișoara și publicarea unui studiu; publicarea unei lucrări de sinteză privind cercetările de la Biserica din Deal din Sighișoara (2019); continuarea cercetărilor arheologice la Biserica Evanghelică din Sibiu, începute în anul 2018; realizarea unei prezentări a cercetărilor arheologice la Biserica Evanghelică din Sibiu, la Institut, în cadrul unei mese rotunde, cu invitați de la Universitatea Lucian Blaga din Sibiu și Institutul de Studii socio-umane din Sibiu; organizarea unei școli de vară pentru analiza antropologică a cimitirului săsesc de la Biserica Neagră din Brașov; predarea

la tipar a unui studiu despre cercetările recente de la Feldioara, (în colaborare cu Adrian Ioniță); participare la cercetări de teren la Turda Veche și Aita Mare (2019);

drd. Sebastian Dobrotă – raport în conexiune cu teza de doctorat, *Consumul de tutun în Transilvania secolelor XVI-XVIII* (2019);

drd. Ioan Fedor Pascu – raport în conexiune cu teza de doctorat, *Arheologia peisajului în spațiul Sighișoarei medievale* (2019);

j. Colaborări în țară: Muzeul de Istorie Brașov, Muzeul Sighișoara, Muzeul județean Satu Mare, Muzeul de Științe Naturale din Aiud, Muzeul de Istorie din Turda, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei;

k. Colaborări în străinătate: Annamaria Diana (Universitatea din Edinburgh – pentru cimitirul de la Biserica Neagră din Brașov), Marianne Dumitrache (Aachen, pentru cercetările de la Aiud);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: bugetul contractului pentru cercetarea arheologică a Bisericii Evanghelice din Sibiu; bugetul contractelor pentru cercetarea arheologică a Bisericii Reformate (maghiare) din Aiud și a bisericii fostei mănăstiri augustine din Turda Veche.

PROIECTUL NR. 6

a. Denumire: CIVILIZAȚIA TURCICĂ ȘI TURCO-MUSULMANĂ ÎN ZONA DANUBIANO-PONTICĂ

b. Coordonator: dr. Adrian Ioniță (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Adrian Ioniță (CȘ I); dr. Eugen Nicolae (CȘ I), Adriana Gașpar (CȘ);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: în istoriografia din România, problema populațiilor turcice în lumina cercetărilor arheologice este insuficient studiată. Vestigiile nomazilor turanici au atras atenția de mai multă vreme, dar problema a rămas în dezbatere, departe de a avea o imagine cantitativă și calitativă clară. Deși cercetările în situri din vremea Hoardei de Aur au început acum circa 60 de ani, informațiile arheologice publicate sunt relativ puține și viu discutate. În ceea ce privește cercetarea perioadei otomane la Timișoara, problema se pune doar de câțiva ani, de când, cu ocazia lucrărilor de reabilitare, au avut loc săpături preventive pe o arie destul de extinsă în centrul municipiului. Aceste săpături au scos la iveală elemente de arhitectură ale orașului otoman și cantități impresionante de materiale;

f. Scop: obținerea a cât mai multor date de natură arheologică privind prezența populațiilor de origine turcică în spațiul menționat, pentru a aprecia la justa valoare contribuția și modul cum au influențat aceștia formarea și evoluția ulterioară a Țărilor române. Influența acestor populații – pecenegi, uzi, cumani, tătari, turci otomani – asupra civilizației și culturii materiale în zona danubiano-pontică.

g. Material și metode de lucru: prelucrarea datelor și a artefactelor provenite din cele câteva sute de morminte atribuite turanicilor târzii, a diverselor descoperiri din epoca Hoardei de Aur din siturile din Rep. Moldova, precum și a unei mari părți a materialelor de epocă otomană scoase la iveală cu ocazia săpăturilor din ultimii ani de la Timișoara;

h. Rezultate scontate: contribuții arheologice privind populațiile turanice din sec. X–XIII, arta epocii Hoardei de Aur și Timișoara în epoca otomană; comunicări, studii, note, o monografie, o teză de doctorat;

i. Valorificarea rezultatelor:

Adrian Ioniță – redactarea monografiei *Obiceiuri funerare la populațiile turanice din spațiul cuprins între Carpați, Dunăre și Nistru în sec. X–XIII* (termen final 2021); completarea informației; definitivarea planșelor cuprinzând complexele, cronologia complexelor; cartarea acestora; susținerea unei comunicări la Congresul de Studii Medievale de la Leeds; predarea la tipar a unui studiu (2019);

Eugen Nicolae – prelucrare de materiale din epoca Hoardei de Aur descoperite în Republica Moldova (2019);

Adriana Gașpar – participare la săpăturile arheologice de la Timișoara; prelucrare de material arheologic; redactarea tezei de doctorat privind *Timișoara în epoca otomană în lumina descoperirilor arheologice* (2019);

j. Colaborări în țară:

k. Colaborări în străinătate: dr. Ana Boldureanu (Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Chișinău), dr. Svetlana Reabțeva, dr. Ion Ursu (Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei, Chișinău);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 5

- a. Denumire: NUMISMATICĂ ANTICĂ, BIZANTINĂ, MEDIEVALĂ, ISLAMICĂ ȘI MODERNĂ**
- b. Coordonator: dr. Eugen Nicolae, CȘ I**
- c. Scop: conservarea și creșterea colecției numismatice; identificări și expertize în sprijinul cercetării arheologice și istorice; studii și cercetări de numismatică și discipline înrudite**
- d. Rezultate scontate: vezi proiectele de cercetare**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: fișe, inventare, rapoarte, cataloage, repertorii, expoziții, comunicări, studii, monografii**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: IDENTIFICARE, INVENTARIERE, EVIDENȚĂ ȘI EXPERTIZĂ NUMISMATICĂ

- b. Coordonator: dr. Theodor Isvoranu (CȘ III);
- c. Colectivul de cercetare: dr. Eugen Nicolae (CȘ I), dr. Aurel Vîlcu (CȘ I), dr. Theodor Isvoranu (CȘ III), Marius Blaskó (CȘ); participanți permanenți: dr. Mihai Dima (CȘ III);
- d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent; realizarea se face în funcție de cantitatea de monede rezultate din săpături, de achiziții și solicitări de expertiză interne și externe, de posibilitățile de deplasare în țară și peste hotare;
- e. Scop: reorganizarea colecțiilor existente pe baza principiilor moderne; evidența (inventare, fișe, note informative) și sistematizarea informației; prelucrarea materialului numismatic predat de șantierul arheologic; expertize și schimburi de informații cu alte instituții din țară și din străinătate;
- f. Material și metode de lucru: colecții numismatice, piese recoltate din săpături sau provenind din descoperiri întâmplătoare, arhive științifice, bibliografie; identificare-catalogare-repertoriere, măsurători și analize;
- g. Rezultate scontate: introducerea în circuitul științific a documentelor numismatice;
- h. Valorificarea rezultatelor:
Eugen Nicolae – minimum 60 de piese lucrate (trimestrul IV 2019);
Aurel Vîlcu – minimum 100 de piese lucrate (trimestrul IV 2019);
Theodor Isvoranu – minimum 60 de piese lucrate (trimestrul IV 2019);
Marius Blaskó – trimestrul IV – minimum 60 de piese lucrate (trimestrul IV 2019);
Participanții permanenți vor participa la prelucrare de material provenind din săpături arheologice și colecții, la expertize și schimburi de informații, în funcție de solicitările punctuale înregistrate în cursul anului.
(Pentru celelalte trimestre vezi Proiectul nr. 2)
- i. Colaborări în țară: muzeele județene, Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române
- j. Colaborări în străinătate
- cu instituțiile din Chișinău – Institutul Patrimoniului Cultural; Muzeul Național de Istorie a Moldovei; Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală; Societatea de Genealogie, Heraldică și Arhivistică „Paul Gore”; Societatea Numismatică din Republica Moldova; Școala Antropologică Superioară; Agenția Arheologică Națională; Universitatea de Stat – în cadrul acordului de colaborare dintre Academia Română și Academia de Științe a Republicii Moldova
- k. Bugetul solicitat:
- l. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 2

- a. **Denumire: NUMISMATICĂ ANTICĂ, BIZANTINĂ, MEDIEVALĂ, ISLAMICĂ ȘI MODERNĂ**
- b. Coordonator: dr. Aurel Vîlcu (CȘ I);
- c. Colectivul de cercetare: dr. Eugen Nicolae (CȘ I), dr. Aurel Vîlcu (CȘ I), dr. Theodor Isvoranu (CȘ III), Marius Blaskó (CȘ). Participanți permanenți: doctoranzii Dan Vasilescu, Paul Dumitrache; dr. Mihai Dima (CȘ III);
- d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent;
- e. Scop: valorificarea prin publicare a colecțiilor existente și a materialului numismatic rezultat din cercetări arheologice;
- f. Material și metode de lucru: colecții numismatice, piese recoltate din săpături sau provenind din descoperiri întâmplătoare, arhive științifice, bibliografie; analiză epigrafică, iconografică și stilistică, comparații de ștanțe, analize metalografice și statistice;
- g. Rezultate scontate: contribuții la istoria producției și circulației monetare, la istoria artei și a religiilor; datarea descoperirilor arheologice; contribuții la istoria economică, socială, politică și militară;
- h. Valorificarea rezultatelor:

Eugen Nicolae

- trimestrul I: o comunicare la sesiunea Institutului;
- trimestrul II: definitivarea unui articol, privind un tezaur de monede și podoabe descoperit în Republica Moldova (în colaborare cu Aurel Vîlcu);
- trimestrul III: o comunicare la Simpozionul de Numismatică de la Chișinău sau sesiunea Muzeului Municipiului București;

Aurel Vîlcu

- trimestrul I: realizarea unei comunicări pentru sesiunea institutului din martie 2019;
- trimestrul II: definitivarea unui articol, privind un tezaur de monede și podoabe descoperit în Republica Moldova (în colaborare cu Eugen Nicolae);
- trimestrele III–IV: definitivarea unui articol, privind descoperiri monetare la Tropaeum Traiani (în colaborare cu Adriana Panaite); pregătirea a două comunicări care vor fi prezentate la sesiunea Muzeului Municipiului București și la sesiunea Pontica (Constanța);

Theodor Isvoranu

- trimestrul I: un articol privind descoperiri monetare în Scythia Minor; o comunicare la sesiunea institutului;
- trimestrele II–III: un articol având ca temă monede descoperite în jud. Buzău; pregătirea a două comunicări care vor fi prezentate la sesiunea Muzeului Municipiului București și la sesiunea Pontica (Constanța);

Marius Blaskó

- trimestrele I–III: redactarea tezei de doctorat;
- o comunicare la sesiunea institutului sau la sesiunea Muzeului Municipiului București;
- un articol pentru revista Studii și Cercetări de Numismatică.

Participanții permanenți vor preda câte o contribuție la una dintre revistele Institutului sau la alte proiecte editoriale ale Institutului sau vor raporta o contribuție publicată la alte reviste și instituții sau vor prezenta o comunicare la una dintre sesiunile științifice organizate în cursul anului 2019. Doctoranzii vor realiza lucrările prevăzute pentru anul 2019 în planul individual al studiilor de doctorat.

i. Colaborări în țară: muzeele județene, Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, muzeul Băncii Naționale a României;

j. Colaborări în străinătate:

- cu instituțiile din Chișinău – Institutul Patrimoniului Cultural; Muzeul Național de Istorie a Moldovei; Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală; Societatea de Genealogie, Heraldică și Arhivistică „Paul Gore”; Societatea Numismatică din Republica Moldova; Școala Antropologică Superioară; Agenția Arheologică Națională; Universitatea de Stat – în cadrul acordului de colaborare dintre Academia Română și Academia de Științe a Republicii Moldova;

- cu Consiliul Internațional de Numismatică și instituțiile afiliate;

k. Bugetul solicitat:

l. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 6

- a. Denumire: LUMEA NORD-TRACICĂ ÎN LUMINA CERCETĂRILOR PLURIDISCIPLINARE**
- b. Coordonator: dr. Cristian Schuster, CȘ I**
- c. Scop: continuarea unor cercetări pe probleme și perioade insuficient cunoscute; racordarea la nivelul european a metodologiei, problematicii și publicării**
- d. Rezultate scontate: fișe de documentare, studii și monografii**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: comunicări, rapoarte de săpătură, studii parțiale și monografice publicate în țară și în străinătate**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: CIVILIZAȚIA TRACO-GETO-DACĂ ÎN LUMINA SĂPĂTURILOR ARHEOLOGICE DE LA CÂRLOMĂNEȘTI, JUD. BUZĂU

b. Coordonator: dr. Vlad V. Zirra (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Mircea Babeș (prof. univ.), dr. Theodor Isvoranu (CȘ III), Despina Măgureanu (CȘ) (vezi punctele j–k);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: din suprafața platoului pe care este localizată așezarea de tip *dava* s-a cercetat aproximativ o treime (circa 1800 mp). Săpăturile arheologice au fost întreprinse de către Mircea Babeș (1967, 1972–1976, 1978–1981). Cercetările s-au reluat în anul 2000 și s-au desfășurat în fiecare an, cu excepția 2015–2016. Documentarea cercetării a dus la constituirea unei arhive importante (jurnale, planuri, fotografii, desene) și la acumularea unui volum impresionant de materiale arheologice. Rezultatele celor zece campanii din anii '70–'80 au fost valorificate parțial de către Mircea Babeș. Studiile publicate în revistele *Dacia N.S.* și *SCIVA* sunt încă de referință pentru cercetarea dedicată civilizației geto-dace. Aceștia li s-au adăugat un număr modest de publicații apărute în *Cronica Cercetărilor Arheologice*, în revista *Mousaios* și în câteva volume de studii publicate în anii 2011, 2013, 2018. În ciuda eforturilor, majoritatea contextelor și materialelor descoperite sunt încă inedite;

f. Scop: continuarea săpăturilor în suprafață și a organizării depozitului de materiale arheologice (existența bazei arheologice de sit dotată cu depozit reprezintă, cel puțin pentru viitorul apropiat, o garanție a asigurării finanțării de către Muzeul Județean Buzău. Acesta are calitatea de instituție organizatoare și este interesat atât de sporirea patrimoniului arheologic, cât și de prelucrarea celui deținut); continuarea gestionării arhivei de șantier, aducerea la zi a bazei de date care conține inventarierea primară a materialelor arheologice; obținerea cât mai multor informații asupra cronologiei relative a sitului prin studiul ceramicii, care reprezintă categoria majoritară de material (este necesară analiza tehnologică în raport cu contextul arheologic și cu observațiile stratigrafice); studiul structurilor de locuire (arhitectură și materiale de construcții utilizate) și semnificația acestora; continuarea demersurilor pentru obținerea unor analize a materialelor descoperite din punct de vedere tehnologic (ex. secțiuni subțiri, difractometrie cu raze X, analize chimice și metalografice); reconstituirea tipului de subzistență (analize arheozoologice); publicarea unor categorii de piese semnificative cronologic; valorificarea cu caracter monografic a ansamblurilor arheologice (edificiile de mari dimensiuni cercetate; zonele funcționale care pot fi decelate în momente de timp diferite în interiorul așezării pe durata secolelor II–I a. Chr.);

g. Material și metode de lucru: săpături arheologice, prelucrarea documentației arheologice grafice și descriptive; fișarea descoperirilor pe areale și complexe; prelucrarea materialelor arheologice care trebuie documentate (desenare, descriere, fotografiere), clasificarea și analiza sub aspect morfologic, cronologic, planimetric și stratigrafic; continuarea prelucrării resturilor faunistice în colaborare cu un arheozoolog (dr. Georgeta El Susi a analizat materialul osteologic din șase campanii post 2000);

h. Rezultate scontate: studii (seria *Cârlomanesti*) și publicare monografică;

i. Valorificarea rezultatelor:

Despina Măgureanu – publicarea unui studiu despre locuirea de sec. IV–III a.Chr. de la Cârlomanesti – *Cetățuia* (coautori Mircea Babeș, Sebastian Matei (2019); publicarea unui studiu extins asupra zonei de SE a așezării care a livrat materiale care atestă existența unei zone legate de prelucrarea metalelor în dava de la Cârlomanesti (coautor Sebastian Matei) (2019); întocmirea raportului tehnic de săpătură pentru campania 2018 în forma finală, pentru subarealul aflat în curs de cercetare (V1aN) (2019); prelucrarea grafică (CorelDRAW) a planurilor și profilelor în campania 2018 (2019); inventarierea și descrierea pieselor descoperite în 2018, înregistrarea lor și completarea bazei de date (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Sebastian Matei (Muzeul Județean Buzău), dr. Roxana Bugoi (Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, București), dr. Migdonia Georgescu (Muzeul Național de Istorie a României);

k. Colaborări în străinătate:

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: co-finanțare asigurată de Muzeul Județean Buzău pentru tipărirea volumului *Cârlomanesti 1*; colaborare în cadrul PN II. Programul 4, proiect *Istoria văii Buzăului* (ISTVB) cu Muzeul Județean Buzău, Muzeul Brăilei și Digital Domain (2007–2010).

PROIECTUL NR. 2

a. Denumire proiect: POIENEȘTI. UN SIT PROTOISTORIC ȘI DE EPOCĂ ROMANĂ ÎN BARBARICUM

b. Coordonator: dr. Daniel Spânu (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Mircea Babeș (prof. univ.), dr. Daniel Spânu (CȘ II), dr. Gabriel Vasile (CȘ III);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor: vestigiile protoistorice și din epoca romană de pe situl *Măgură* de la Poienești, jud. Vaslui, au fost cercetate integral prin săpăturile întreprinse de Radu Vulpe (1949) și Mircea Babeș (1979–2000). Aceste cercetări au prilejuit acumularea unei impresionante arhive arheologice (jurnale, planuri, fotografii, desene și materiale arheologice propriu-zise). Dacă vechile săpături au fost publicate satisfăcător, majoritatea contextelor și materialelor descoperite după anul 1985 sunt încă inedite;

f. Scop: gestionarea arhivei de șantier și valorificarea științifică a ansamblurilor arheologice;

g. Material și metode de lucru: arhiva de șantier trebuie reorganizată; materialele arheologice trebuie documentate, clasificate și analizate sub aspect morfologic, cronologic, planimetric și respectiv sub aspectul stratigrafiei orizontale; resturile cinerare trebuie determinate antropologic. Determinarea unor eventuale resturi faunistice ar extinde dezbaterile dedicate ritualului funerar;

h. Rezultate scontate: evidențierea relevanței culturale a ansamblurilor arheologice de pe *Măgură* poate contribui la alcătuirea unei imagini noi, aprofundate și pertinente, asupra cronologiei, ritualurilor și conectivităților macroregionale ale culturilor getică, Poienești – Lucașeuca, Poienești – Vârteșcoiu și Černjachov;

i. Valorificarea rezultatelor: ordonarea arhivei, redactarea de studii și monografii;

Daniel Spânu – definitivarea pentru publicare a monografiei *Necropola din secolele II–III de la Poienești*; inițierea reorganizării și ordonării arhivei proiectului; continuarea realizării catalogului ilustrat al necropolei din secolele II–I a. Chr. (2019);

j. Colaborări în țară: Muzeul Județean „Ștefan cel Mare”, Vaslui;

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 3

a. Denumire: CERCETĂRI DE ARHEOTOPOGRAFIE PENTRU PREISTORIA ȘI ANTICHITATEA SPAȚIULUI SUD-EST EUROPEAN. PROIECTUL HERON.

b. Coordonator: dr. Alexandru Morintz (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Alexandru Morintz (CȘ II);

d. Termen de realizare: permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: în prezent, nu există studii de referință dedicate măsurătorilor topografice în preistorie și antichitate pe teritoriul României. Caracterul perisabil al materialelor din care erau confecționate instrumentele, dar și reticențele de interpretare, au făcut ca semnalările unor descoperiri de aceste gen să fie cvasi-inexistente. Totuși, există două excepții extrem de importante. În anul 1940, Radu Vulpe, publicând cercetările sale efectuate în stațiunea aparținând culturii Cucuteni de la Calu, jud. Neamț, prezintă și un artefact despre care afirmă: „[...] *il n'est pas non plus exclu d'avoir affaire à un ustensile métrique: la régularité des espaces qui séparent les traits et les point mentionnés plus haute, plaide en faveur de cette hypothèse*” (R. Vulpe, *Les fouilles de Calu*, Dacia VII–VIII, 1937–1940, p. 48–49, fig. 26/4 și 29/5). Mai mult, două decenii și jumătate mai târziu, Radu Vulpe revine asupra subiectului și publică separat artefactul, de data aceasta într-o revistă de metrologie (R. Vulpe, *Unealtă metrică primitivă găsită la Calu (Piatra Neamț)*, 1965, *Metrologia aplicată*, 11, p. 508–511). În anul 2013, Eugen Nicolae publică un artefact pe care îl definește ca fiind „*un etalon medieval moldovenesc pentru măsurarea lungimii*” (E. Nicolae, *Un etalon medieval moldovenesc de o jumătate de palmă*, *Studii și Cercetări de Numismatică*, IV (XVI), 2013, p. 165 și fig. 1). Deși diferite ca material de fabricație și despărțite cronologic prin milenii, cele două descoperiri sunt similare prin destinație: *etalioane pentru măsurarea distanțelor*. Raritatea descoperirilor de acest gen se datorează, în proporție covârșitoare, dificultății *interpretării* ca atare de către descoperitori;

f. Scop: stabilirea unei metodologii de testare a unor artefacte cu posibile conotații topografice; reconstituirea unor proceduri practice de măsurare, ținând cont de nivelul noțiunilor matematice existente în epocă; realizarea unui catalog al descoperirilor pentru România;

g. Material și metode de lucru: re-analizarea unor descoperiri anterioare, publicate sau inedite; compararea acestora cu descoperiri din alte zone;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor:

Alexandru Morintz – analiza critică a lucrării lui Balbus, *Expositio et ratio omnium formarum* (2019) pe baza versiunii franceze, cu eventuală traducere în limba română; analiza critică, pe baza versiunii franceze, cu eventuală traducere în limba română, a lucrărilor lui Frontinus, *De agrorum qualitate*, *De controversiis*, *De limitibus*, *De arte mensoria* (2019);

j. – k. Colaborări în țară și în străinătate: se vor stabili în funcție de obiectivele fiecărei etape din cadrul proiectului;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

Proiecte cu durată limitată

PROIECTUL NR. 4

a. Denumire: BRĂILIȚA, O NECROPOLĂ UNICĂ ÎN ZONA DUNĂRII DE JOS. MORMINTELE DIN PERIOADA DE TRANZIȚIE, EPOCA BRONZULUI ȘI A DOUA EPOCĂ A FIERULUI

b. Coordonator: dr. Valeriu Sîrbu (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Cristian Schuster (CȘ I), dr. Radu Băjenaru (CȘ I);

d. Termen de realizare: 2021;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: deși despre siturile de la Brăilița s-au publicat o monografie (N. Harțuche, *Complexul arheologic Brăilița*, 2002) și o serie de articole de-a lungul vremii, prin noul proiect se vor obține rezultate valoroase, din mai multe puncte de vedere. Noul volum care va fi publicat se va referi doar la necropolele din perioada de tranziție, epoca bronzului și a doua epocă a fierului, nu și la vestigiile din așezări ori din alte perioade istorice. În primul rând, se va adăuga analiza antropologică a 166 de morminte regăsite, după publicarea monografiei din 2002, la Institutul de Antropologie „Fr. I. Rainer” din București. De asemenea, se vor prezenta rezultatele expertizei arheozoologice care, de asemenea, nu există în volumul menționat. În al doilea rând, se va include analiza de specialitate a pieselor din silex, piatră, os, corn, scoici și melci, absentă și ea în publicațiile anterioare. În al treilea rând, se vor desena și se vor executa fotografiile de înaltă rezoluție pentru toate piesele semnificative, întrucât în publicațiile anterioare s-au făcut puține desene, iar fotografiile sunt, practic, inutilizabile;

f. Scop: O cunoaștere mai aprofundată atât a materialelor arheologice și a fenomenelor funerare, cât și a societății și a vieții spirituale din epocile respective, care se va realiza prin corelarea documentației de pe șantier (carnete, planuri, desene, fotografii), a hărților zonei, cu analizele materialului arheologic din expoziția și din depozitele Muzeului Brăilei „Carol I”, apoi prin analizele antropologice și arheozoologice;

g. Material și metode de lucru: analize de specialitate, studierea documentației și a pieselor, desenare și fotografiere, documentare, redactare;

h. Rezultate scontate: comunicări științifice, articole, cataloage, monografie;

i. Valorificarea rezultatelor:

Valeriu Sîrbu, Cristian Schuster, Radu Băjenaru – prelucrarea materialului și redactarea parțială a volumului *Brăilița, o necropolă unică în zona Dunării de Jos. Mormintele din perioada de tranziție și din epoca bronzului* (în colaborare cu Andrei Soficaru, Mihai Constantinescu, Monica Mărgărit, Loredana Nițu, Stănică Pandrea) (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Andrei Soficaru, dr. Mihai Constantinescu (Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer” București), dr. Monica Mărgărit, dr. Loredana Nițu (Universitatea „Valahia” Târgoviște), dr. Stănică Pandrea (Muzeul Brăilei „Carol I”, Brăila);

k. Colaborări în străinătate:

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 5

a. Denumire: MONOGRAFIA AȘEZĂRII FORTIFICATE DE LA BÂZDÂNA-CALOPĂR, PUNCTUL „LA CETATE” (SEC. IV A. CHR. – SEC. I P. CHR.)

b. Coordonator: dr. Vlad V. Zirra (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Vlad V. Zirra (CȘ I), dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III) (vezi punctele j–k);

d. Termen de realizare: 2019;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: până în momentul de față, în arheologia românească, în ciuda faptului că au fost identificate numeroase așezări fortificate corespunzătoare perioadei geto-dacice, doar o mică parte dintre acestea au fost cercetate prin săpături arheologice și, cu atât mai puțin, prin săpături sistematice. Oricum, față de cercetările de teren încheiate sau în curs, literatura arheologică pe tema respectivă este mai puțin bogată decât ar fi fost de așteptat. Unele așezări chiar s-au bucurat de prea puțină atenție în privința valorificării rezultatelor investigațiilor. În ansamblu, în domeniul respectiv, deși cantitatea informației este considerabilă, ordonarea și consistența acesteia lasă destul de mult de dorit. Eforturile conjugate ale lui C. M. Tătulea (1981–1990) și apoi ale noastre (1993–2004) au urmărit în limita fondurilor (relativ reduse) sesizarea și înregistrarea cât mai echilibrată a problematicii specifice a așezării din punctul „La Cetate”: depunerile arheologice rezultate în urma locuirii, fortificațiile succesive, manifestările rituale legate de acestea;

f. Scop: valorificarea rezultatelor cercetărilor de teren din perioada 1993–2004, cât și din perioada anterioară (1981–1991, săpături efectuate de C. M. Tătulea); integrarea problematicii așezărilor fortificate din Oltenia în peisajul științific privitor la așezările contemporane din România și țările limitrofe, cu accent deosebit pe orizontul cronologic al sec. IV–III a. Chr.;

g. Material și metode de lucru: materialul recoltat, începând cu 1981 și până în 2004, este foarte bogat, și, în cea mai mare parte, inedit. O parte din el a fost valorificat sub formă de rapoarte de săpătură, articole, prezentări pentru web, interviuri TV, expoziții etc. Cantitatea foarte mare de ceramică, în cea mai mare parte fragmentară, eșantioanele de materiale de construcție (cărămizi de chirpici, umplutură de fortificație – pământ ars), piese de metal, tipare, creuzete etc. necesită un efort îndelungat de sortare, fișare, desenare, fotografiere; documentația constituită pe teren, la rândul ei, trebuie revăzută, selectată, reordonată etc.; o parte din materiale (ceramică, materiale de construcție etc.) merită analizate din punct de vedere fizico-chimic, termic; completarea documentației (acolo unde, din cauze obiective, nu au fost posibile săpături) se poate face prin mijloace arheometrice. Desigur, bogăția impresionantă de materiale de diverse tipuri necesită constituirea unei baze de date generale, care să cuprindă totodată și documentația de teren existentă, dar și urmărirea și amplificarea bibliografiei aferente la zi; metode de lucru implicate: stratigrafie, tipologie, chorologie, analize fizico-chimice (amintite mai sus), arheometrie, analize statistice și combinatorii;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor:

Vlad V. Zirra – monografia așezării fortificate de la Bâzdâna, punctul „La Cetate” (termen final 2019); susținerea a cel puțin unei comunicări; predarea la tipar a unui studiu (2019); participare la cercetări de teren (2019);

Valentin Dumitrașcu – continuarea studiului arheozoologic în vederea publicării monografiei; participare la cercetări de teren (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Olimpia Bratu (Direcția Publică de Patrimoniu, Târgu Jiu, județul Gorj), dr. Dorel Bondoc (Muzeul Olteniei, Craiova);

k. Colaborări în străinătate: HORIBA Jobin Yvon SAS, 16-18 rue du Canal 91165 Longjumeau Cedex, France;

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 6

a. Denumire: BAZINELE ARGEȘULUI ȘI DÂMBOVIȚEI ÎN PERIOADA BRONZULUI FINAL, HALLSTATT-ULUI ȘI LATÈNE-ULUI

b. Coordonator: dr. Cristian Schuster (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Cristian Schuster (CȘ I), dr. Alexandru Morintz (CȘ II), dr. Alexandra Comșa (CȘ II), dr. Adrian Bălășescu (CȘ II), dr. Georgeta El Susi (CȘ II, asociat);

d. Termen de realizare: 2019;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:

f. Scop: cunoașterea dinamicii comunităților din Bronzul Târziu, din Hallstatt și Latène în spațiul bazinului Argeșului Inferior, în raport cu regiunile învecinate, dar și altele mai îndepărtate (Muntenia de Est și de Vest, Dobrogea, sudul Moldovei, Oltenia, Transilvania de Sud-Est, Bulgaria, Grecia, estul Mediteranei);

g. Material și metode de lucru: cercetări inter- și pluridisciplinare și investigații arheologice de teren; analize de laborator (ceramica, materialul osteologic uman și animal, materialul litic, piesele de metal, sticlă); studii antropologice și arheozoologice; geo-scanări; aerofotografii; restaurare;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f;

i. Valorificarea rezultatelor:

Cristian Schuster, Alexandru Morintz – săpături sistematice la Radovanu–*Gorgana a doua*, jud. Călărași; periegheze și scanări magnetometrice microzona Chirnoși–Căscioarele–Radovanu–Crivăț, jud. Călărași – cu specială privire asupra tumulilor; periegheze în județele Ilfov, Călărași, Giurgiu și în Municipiul București (2019);

Cristian Schuster – activitate și documentare în depozite arheologice (Muzeul Oltenița, Baza Arheologică Radovanu, Muzeul Municipiului București, Centrul de Tracologie), arhive (Muzeul Oltenița) și biblioteci (Centrul de Tracologie) (2019);

Alexandru Morintz – prelucrarea materialelor arheologice de la Radovanu–*Gorgana a doua* (2019);

Adrian Bălășescu – continuarea studiului faunei de la Radovanu, dacă va exista finanțare pentru cercetarea arheologică (2019);

Cristian Schuster – lucru la volumele „*Argeșul Inferior în perioada secolelor IV–III a. Chr.*” (în colaborare; partea a doua; „*Aspecte funerare*”); „*Bronzul Târziu în Muntenia: reevaluări și aspecte noi*” (în colaborare) și la articolul „*Podoabe din siturile getice de la Radovanu, județul Călărași*” (în colaborare) (2019);

j. Colaborări în țară: Done Șerbănescu (Muzeul Civilizației Gumelnița, Oltenița), Ion Tuțulescu (Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea), Muzeul Județean „Teohari Antonescu” Giurgiu, Universitatea „Valahia” Târgoviște, Universitatea Dunării de Jos Galați, dr. Laurențiu Mecu, dr. Alexandru Nălbitoru–Mărăcine (Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea);

k. Colaborări în străinătate: Muzeul Ispirih (Bulgaria), Muzeul Tutrakan (Bulgaria), prof. dr. David Monsees, dr. Christine Markussen, dr. John Crary (Archaeo/Community Foundation California, Statele Unite ale Americii);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 7

a. Denumire proiect: VESTIGII LA TÈNE TÂRZII ȘI DIN EPOCA ROMANĂ PROVINCIALĂ DIN ZONA SIGHIȘOAREI

b. Coordonator: dr. Daniel Spânu (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Daniel Spânu (CȘ II);

d. Termen de realizare: 2020;

e. Stadiul actual al cunoștințelor: cercetările îndelungate de teren efectuate de Radu Harhoiu la Sighișoara–*Dealul Viilor* (1979–2012), George Baltag și Daniel Spânu la Albești–*Valea Șapartocului* (1989 și 2005–2006) au furnizat relativ numeroase și variate materiale din epocile La Tène târzie și romană, care în cea mai mare parte sunt documentate, dar încă inedite;

f. Scop: definirea documentării formelor de habitat din microzona Sighișoara, atât a celor din epoca La Tène târzie cât și a celor din epocă romană, și studierea lor comparativă;

g. Material și metode de lucru: cercetări arheologice de teren; documentarea, clasificarea și dezbateră datării materialelor studiate; cercetări interdisciplinare;

h. Rezultate scontate:

i. Valorificarea rezultatelor

Daniel Spânu – participare la cercetări de teren la Albești; predarea la tipar a unui studiu despre materialele din vechile săpături de la Albești (2019);

j. Colaborări în țară: dr. N.Teșculă (Muzeul de Istorie din Sighișoara), prof. Ioan Marian Țiplic (Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu);

k. Colaborări în străinătate: -

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 8

a. Denumire: ARHEOLOGIA PEISAJULUI FUNERAR. PRACTICI FUNERARE LA DUNĂREA DE JOS ÎN PERIOADA SEC. IX A. CHR. – III P. CHR.

b. Coordonator: dr. Vlad V. Zirra (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Daniel Spânu (CȘ II), dr. Vlad-Ștefan Cărăbiși (CȘ III), Anca Ganciu (CȘ), Daniel Ciucălău (doctorand);

d. Termen de realizare: 2020;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: necropolele din spațiul vechii Dacii, datate în prima și în a doua epocă a fierului, precum și în epoca romană (sec. V a. Chr. – III p. Chr.) sunt încă insuficient cercetate și publicate. În cadrul Institutului, în ultimii 40 de ani s-au efectuat săpături în necropolele de la Basarabi (cercetări Vladimir Dumitrescu), Balta Verde–Gogoșu (cercetări Dumitru Berciu și Eugen Comșa) și Stelnica (săpată parțial, 368 morminte). În anii 2007, 2008, 2009 au fost reluate, în regim de urgență, săpăturile din necropola de la Zimnicea („Câmpul Morților”), descoperindu-se 37 de noi morminte. În anul 2017 au fost reluate săpăturile în situl de la Seaca – *Capul Dealului*, în care au fost descoperite complexe domestice încadrate în Hallstatt-ul târziu. Situl este important tocmai prin prisma rarității formelor de habitat în această epocă, cunoscută îndeosebi prin descoperiri funerare. Stadiul publicării acestor necropole este încă nesatisfăcător;

f. Scop: proiectul își propune: 1. continuarea săpăturilor și cercetarea exhaustivă a necropolei de la Stelnica (A. Ganciu, Gh. Matei); 2. Continuarea săpăturilor de la Zimnicea; 3. publicarea „mormântului-cuptor” și a mormintelor descoperite mai recent de la Zimnicea (M. Babeș, A. Ganciu); 4. Publicarea necropolei de la Enisala (D. Spânu, S. Ailincăi); 5. continuarea săpăturilor de la Seaca – Capul Dealului și valorificarea rezultatelor din săpăturile vechi de la Basarabi și Balta Verde – Gogoșu (Vlad-Ștefan Cărăbiși). Demersul are implicații metodologice și teoretice pentru domeniul arheologiei funerare, dar și pentru arheologia formelor de habitat, și implică obligatoriu studiul antropologic;

g. Material și metode de lucru: prelucrarea fondului documentar și a materialelor descoperite în vechile săpături, prelucrate deja în mare parte, aflate la Institut, precum și la muzeele din Slobozia, Caracal și Alexandria; metode: săpături arheologice, restaurare, desen, fotografie, analiza statistică și combinatorie; cercetare interdisciplinară, cu contribuția indispensabilă a antropologilor;

h. Rezultate scontate: vezi punctul f; dezvelirea, respectiv cercetarea exhaustivă a necropolei de la Stelnica; analiza sistematică a ritului și ritualului funerar, a compoziției inventarului, ducând la decelarea unor evoluții relevante istoric; analiza structurii biologice, demografice, sociale și etnice a populațiilor respective; realizarea unor studii de metodă și teorie a fenomenului funerar;

i. Valorificarea rezultatelor: publicarea monografică a necropolelor; comunicări și studii pe aspecte parțiale, comune tuturor necropolelor în discuție; valorificare muzeistică în cadrul Institutului de Arheologie, în cadrul Muzeului Național de Istorie a României, precum și al muzeelor din Vaslui, Alexandria, Caracal și Slobozia;

Daniel Spânu – finalizarea documentației grafice și fotografice a materialelor din necropola getică de la Enisala (2019);

Anca Ganciu – predarea la tipar a studiului *Mormântul cu cuptor de la Zimnicea–Câmpul Morților* (în colaborare cu Mircea Babeș); predarea la tipar a *Raportului general privind cercetările din necropola de la Zimnicea–Câmpul Morților, campaniile 2007–2009* (în colaborare cu Dragoș Măndescu și Mircea Babeș);

Vlad-Ștefan Cărăbiș – susținerea unei comunicări și redactarea unui studiu pe aspecte parțiale, comune tuturor necropolelor de la Basarabi, Balta Verde–Gogoșu și Seaca și relația cu locuirile din epoca respectivă (2019);

drd. Daniel Ciucălău – susținerea a două expuneri, despre *Podișul Moldovei în secolele II–IV p. Chr.* și despre *Necropole ale dacilor/carpilor din Podișul Moldovei* (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Sorin Ailincăi (Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea), dr. Gheorghe Matei (Muzeul Județean Ialomița), Muzeul de Istorie „Ștefan cel Mare” din Vaslui, muzeele din Alexandria și Caracal, Muzeul Județean „Alexandru Ștefulescu”, Gorj;

k. Colaborări în străinătate: prof. dr. Svend Hansen (Deutsches Archäologisches Institut – Eurasien Abteilung, Berlin);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 7

- a. Denumire: ISTORIA ARHITECTURII PE TERITORIUL ROMÂNIEI**
- b. Coordonator: dr. Monica Mărgineanu Cârstoiu, CȘ I**
- c. Scop: studiul arhitecturii antice și medievale în conformitate cu metodologiile consacrate în cercetarea arhitecturii istorice**
- d. Rezultate scontate: comunicări, studii, cataloage, monografii**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: documentare de teren prin relevee de arhitectură, comunicări, studii, monografii**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: ARHITECTURA ANTICĂ PE TERITORIUL ROMÂNIEI

b. Coordonator: dr. Virgil Apostol (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Monica Mărgineanu Cârstoiu (CȘ I), dr. Virgil Apostol (CȘ III);

d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: arhitectura arheologică a fost un domeniu aproape absent în arheologia românească, deși reprezintă un teritoriu de cercetare fundamental în arheologia clasică internațională. Cercetările din ultimile decenii în acest domeniu oferă un fundament metodologic necesar pentru structurarea cercetărilor specifice de arhitectură;

f. Scop: finalizarea și dezvoltarea unor proiecte de cercetare privind arhitectura istorică;

g. Material și metode de lucru: relevarea și catalogarea pieselor arhitecturale, relevee-studiu de arhitectură, măsurători la scara ansamblului urban;

h. Rezultate scontate:

- completarea studiului materialului litic arhitectural finalizat de la Histria (M. Mărgineanu Cârstoiu, *Architecture grecque et romaine. Membra disiecta*, Histria XII, București, 2006) cu cel al pieselor arhitecturale de la Tomis și Callatis va extinde zona de cunoaștere a stilurilor și influențelor reflectate de fenomenul arhitectural ca expresie a vieții materiale și spirituale a societății antice în zona Pontul Stâng;

- studiul arhitectural-urbanistic va constitui baza de analiză a structurilor urbane antice din Dobrogea;

- studiul de arhitectură al fortificației dacice de la Cetatea Zânelor va aduce date noi cu privire la modul de edificare al fortificațiilor dacice;

i. Valorificarea rezultatelor:

Monica Mărgineanu Cârstoiu

- Finalizarea completărilor cu fragmentele arhitecturale nou descoperite la Constanța și Mangalia și introducerea lor în cuprinsul monografiei *Piese de arhitectură de la Tomis-Callatis* – finalizare 2019

Colectiv: Monica Mărgineanu Cârstoiu (coordonator);

- Catalogarea pieselor de arhitectură Zona Sacră Histria – finalizare 2019

Colectiv: Monica Mărgineanu Cârstoiu (coordonator), Virgil Apostol (colaborare la documentare și relevare);

- Inițierea redactării în vederea publicării a documentării de arhitectură din ultimele decenii asupra elementelor de urbanism roman de la Tropaeum Traiani, Argamum, Halmyris – finalizare 2020

Colectiv: Monica Mărgineanu Cârstoiu (coordonator), Virgil Apostol;

- Pregătirea în vederea redactării și publicării a studiului (monografic) privind materialul litic roman de la Biserica Sf. Nicolae din Densuș și din zona învecinată Ulpiei Traiana Sarmizegetusa – finalizare 2020

Colectiv: Monica Mărgineanu Cârstoiu (coordonator), Virgil Apostol (colaborator);

- Pregătirea în vederea publicării a rezultatelor cercetării de arhitectură a fortificației dacice de la Cetatea Zânelor – finalizare 2018

Colectiv: Monica Mărgineanu Cârstoiu (coordonator), Virgil Apostol (colaborator);

Virgil Apostol

- Dezvoltarea pentru publicare a tezei de doctorat *Incintele orașelor romane din Dobrogea* – finalizare 2019; publicarea unui studiu referitor la arhitectura dacică, pe baza documentării realizate în anul precedent – finalizare 2019;
- Catalogarea pieselor de arhitectură din colecția Institutului de Arheologie – finalizare 2020
Colectiv: Virgil Apostol;

Planificarea valorificării poate suferi modificări în funcție de volumul de muncă necesar pentru îndeplinirea următoarelor atribuții ale sectorului:

- Asistență de specialitate pentru realizarea documentațiilor necesare desfășurării lucrărilor de proiectare, conservare-restaurare și reabilitare pentru Casa Macca
- Asistență de specialitate în cadrul protocoalelor de colaborare ale Institutului de Arheologie cu Institutul Național al Patrimoniului – Cetatea Histria, Ansamblul rupestru de la Murfatlar, Cetatea dacică de la Grădiștea de Munte;

j. Colaborări în țară: dr. Gh. Papuc (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța – pentru piesele de arhitectură de la Tomis); dr. Robert Constantin, dr. Mihai Ionescu (Muzeul de Arheologie, Mangalia – pentru piesele de arhitectură de la Callatis); dr. Viorica Crișan (Muzeul de Istorie al Transilvaniei, Cluj-Napoca – pentru Cetatea Zânelor, Covasna);

k. Colaborări în străinătate:

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROIECTUL NR. 2

a. Denumire: ARHITECTURA MEDIEVALĂ PE TERITORIUL ROMÂNIEI

b. Coordonator: dr. Monica Mărgineanu (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Monica Mărgineanu Cârstoiu (CȘ I), dr. Virgil Apostol (CȘ III), drd. Ștefan Dejan, drd. Marius Marinac;

d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: arhitectura arheologică a monumentelor medievale a fost în atenția cercetării arheologice, a cercetărilor de istoria artei și, sporadic, a cercetărilor de istoria arhitecturii, dar lacunele existente în cunoașterea structurilor arhitecturale, funcția și aparența estetico-arhitecturală sunt încă numeroase;

f. Scop: studierea unor monumente de arhitectură descoperite arheologic sau integrate în construcții moderne (epoca bizantină și medievală târzie);

g. Material și metode de lucru: relevare, relevee-studiu, documentarea în arhive, catalogare;

h. Rezultate scontate:

- clarificarea modurilor de construcție, configurațiilor defensive și instalațiilor portuare din epoca bizantină în Dobrogea;

- analiza transformărilor la nivelul structurii arhitectural-defensive a reședințelor fortificate;

- realizarea unor studii de arhitectură ale unor monumente medievale reprezentative;

i. Valorificarea rezultatelor:

Monica Mărgineanu Cârstoiu

• Completarea studiului de arhitectură cu datele din cercetările arheologice în curs de desfășurare în Cetățile bizantine de la Nufăru și Păcuiul lui Soare – finalizare 2020;

Colectiv: Monica Mărgineanu Cârstoiu (coordonator), Virgil Apostol (colaborator);

Virgil Apostol

• Continuarea înregistrărilor de teren (relevee de arhitectură) la Cetatea Soroca și Abația cisterciană de la Igrăș

Colectiv: Virgil Apostol, Ștefan Bâlici;

Doctoranzii vor realiza lucrările prevăzute pentru anul 2019 în planul individual al studiilor de doctorat.

Planificarea valorificării poate suferi modificări în funcție de volumul de muncă necesar pentru îndeplinirea următoarelor atribuții ale sectorului:

- Asistență de specialitate pentru realizarea documentațiilor necesare desfășurării lucrărilor de proiectare, conservare-restaurare și reabilitare pentru Casa Macca

- Asistență de specialitate în cadrul protocoalelor de colaborare ale Institutului de Arheologie cu Institutul Național al Patrimoniului – Cetatea Histria, Ansamblul rupestru de la Murfatlar, Cetatea dacică de la Grădiștea de Munte;

j. Colaborări în țară: dr. Daniela Tănase (Muzeul Banatului, Timișoara); dr. Ștefan Bâlici (Institutul Național al Patrimoniului, București);

k. Colaborări în străinătate: dr. Sergiu Musteață, dr. Ion Tentiuc (Chișinău);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL DE CERCETARE NR. 8

- a. Denumire: BIOARHEOLOGIA SPAȚIULUI CARPATO-DUNĂREAN DIN PALEOLITIC PÂNĂ ÎN EVUL MEDIU**
- b. Coordonator: dr. Adrian Bălășescu, CȘ II**
- c. Scop: analiza resturilor osteologice umane, a resturilor de faună și de floră din diferite situri arheologice; studierea dietei, aprofundarea relațiilor om-mediu, a tipurilor de interacțiuni și a consecințelor**
- d. Rezultate scontate: fișe de documentare, studii și monografii**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: comunicări, rapoarte bioarheologice, studii și monografii publicate în țară și în străinătate**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte cu durată limitată

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: **BIOARHEOLOGIA PALEOLITICULUI DIN ROMÂNIA**

b. Coordonator: dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Adrian Bălășescu (CȘ II), dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III), dr. Gabriel Vasile (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2018–2022;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: informațiile de natură bioarheologică (paleoantropologie, arheozoologie și paleobotanică) ce privesc paleoliticul din România sunt cuprinse într-un număr restrâns de studii, majoritatea având un caracter sectorial, limitat la enumerarea unor specii și încadrarea lor în secvențe crono-climatice, cu excepția unei serii de lucrări ale Alexandrei Bolomey și Marin Cârțumaru. Siturile paleolitice care au furnizat materiale bioarheologice sunt însă numeroase, dar puțin exploatare din acest punct de vedere. În contextul tendințelor actuale în cercetarea preistoriei, se impune o abordare sistemică a interacțiunilor dintre populațiile de vânători-culegători cu mediul animal și vegetal contemporan lor;

f. Scop: îmbunătățirea nivelului actual al cunoașterii, cu accent pe descrierea adaptărilor populațiilor umane, a strategiilor de subsistență, a dinamicii acestor populații în timp și spațiu din perspectivă bioarheologică;

g. Material și metode de lucru: materialul care va fi studiat provine atât din cercetări actuale, cât și din săpături mai vechi, și este găzduit, în afară de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, la Complexul Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște, Universitatea „Valahia”, Târgoviște și Muzeul Național de Istorie a României din București. Foarte puține situri paleolitice care conțin resturi bioarheologice consistente au fost explorate în ultimii ani sau sunt încă în curs de cercetare. Unul dintre ele este încadrat în paleoliticul mijlociu (Cheile Vârghișului) și alte două în paleoliticul superior (Buda și Poiana Cireșului). Proiectul își propune studierea materialelor din aceste situri, coroborată cu studiul unor materiale excavate în trecut, aflate în depozitele instituțiilor mai sus amintite. Pe lângă spectrul clasic de analize a materialelor bioarheologice, se impune investigarea acestora prin tehnici și metode actuale (analize izotopice, genetice, morfometrice etc);

h. Rezultate scontate: diseminarea rezultatelor prin comunicări științifice naționale și internaționale, articole științifice în țară și străinătate;

i. Valorificarea rezultatelor:

Valentin Dumitrașcu, Adrian Bălășescu, Gabriel Vasile – studierea faunei din siturile din perioada paleoliticului de la Cheile Vârghișului, de pe valea Bistriței și din peștera Cheia – *La izvor* (V. Dumitrașcu) și Poiana Cireșului (A. Bălășescu); în eventualitatea identificării de resturi umane, acestea vor fi studiate de către G. Vasile (2019);

j. Colaborări în țară: dr. Marin Cârțumaru (Complexul Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște), dr. Marian Cosac (Universitatea „Valahia” Târgoviște), dr. Ștefan Vasile (Universitatea din București, Facultatea de Geologie), dr. M. Danu (palinologie, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași), dr. Valentin Radu (arheomalacologie și arheoihtologie, MNIR București), dr. Tiberiu Sava (datări 14C, IFIN HH), Mihaela Golea (carpolog angajat în proiectul *BioMapPrehist*, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”);

k. Colaborări în străinătate: dr. N. Goutas (industria materiilor dure animale, CNRS Paris), dr. M. Balasse (studii izotopice pe animale; CNRS Paris), dr. T. Cucchi (studii de morfometrie, CNRS Paris), prof. dr. L. Orlando (paleogenetică equide, CNRS Toulouse);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: diferite proiecte naționale (*BioMapPrehist* și PATCULT#RO) și internaționale (*Pegasus*).

PROIECTUL NR. 2

- a. Denumire: **BIOARHEOLOGIA NEO–ENEOLITICULUI DIN SUD-ESTUL ROMÂNIEI**
- b. Coordonator: dr. Adrian Bălășescu (CȘ II);
- c. Colectivul de cercetare: dr. Adrian Bălășescu (CȘ II), dr. Alexandra Comșa (CȘ II), dr. Gabriel Vasile (CȘ III);
- d. Termen de realizare: 2018–2022;
- e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: în România, din păcate, în acest moment nu există o cuantificare la nivel național a datelor de paleofaună și paleovegetație din perioada neo–eneoliticului. Ceea ce s-a scris până în prezent constă, în general, în studii sintetice pe diferite culturi sau regiuni istorice, care au avut drept scop evaluarea statistică a ponderii diferitelor specii de animale și vegetale pe baza frecvenței lor. Acest tip de analiză a îndepărtat cercetarea de unele direcții esențiale, precum aprofundarea cunoașterii paleodietei, din perspectiva considerării acesteia drept o materializare a unor comportamente, și, mai ales, din aceea a consecințelor funcționării unor modele comportamentale privind amplitudinea intervențiilor antropice asupra mediului natural. Până acum, în țara noastră, în cercetarea preistorică, nu s-a încercat corelarea interdisciplinară a informațiilor privind plantele și animalele cu cele privind societatea umană, integrate ulterior într-un model de analiza GIS. Pe lângă studiile de arheozoologie, paleobotanică și antropologie, se vor încerca și o serie de de analize de paleogenetică și izotopice, care vor permite reconstituirea dietei populațiilor neo–eneolitice. Demersul este unul original, realizarea sa constituind un instrument de lucru indispensabil tuturor cercetătorilor ce se ocupă de studiul acestei perioade în SE Europei;
- f. Scop: sporirea informației, studii, analize și concluzii la nivelul cunoștințelor actuale, realizarea unor studii monografice;
- g. Material și metode de lucru: materialul arheozoologic, arheobotanic și antropologic va proveni din următoarele situri-cheie: Cheia (cultura Hamangia – singura așezare aparținând acestei cultură care este studiată în acest moment în România), Gumelnița și Sultana (cultura Gumelnița – așezări cu echipe complexe de cercetare pluridisciplinară); metodele de lucru vor fi cele specifice fiecărei discipline. Avantajul celor două situri care aparțin culturii Gumelnița constă în faptul că, pe lângă fiecare așezare preistorică, se găsește și o necropolă contemporană, ceea ce va permite o confruntare a rezultatelor studiilor de arheozoologie și arheobotanică cu cele izotopice;
- h. Rezultate scontate: articole (cel puțin unul pe an) și monografii (participarea la realizarea cel puțin a unei monografii de sit);
- i. Valorificarea rezultatelor: comunicări, rapoarte bioarheologice, studii și monografii publicate în țară și în străinătate
- Adrian Bălășescu, Alexandra Comșa, Gabriel Vasile** – studierea faunei din siturile de la Cheia (cultura Hamangia), Gumelnița și Sultana (cultura Gumelnița) (A. Bălășescu); în eventualitatea identificării de resturi umane acestea vor fi studiate de către G. Vasile și A. Comșa; susținerea a două comunicări legate de arheozoologie (2019);
- j. Colaborări în țară: dr. Valentin Radu (arheoihtiologie și arheomalacologie, Muzeul Național de Istorie a României), dr. Mihai Florea (GIS, Muzeul Național de Istorie a României), dr. Valentina Voinea (arheologie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), dr. Cătălin Lazăr (arheologie, Muzeul Național de Istorie a României), dr. M. Danu (palinologie, Universitatea „Al I. Cuza”, Iași), dr. Tiberiu Sava (datări ¹⁴C, Institutul Național de Cercetare-

Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”), Mihaela Golea (carpolog angajat în proiectul *BioMapPrehist*, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”);

k. Colaborări în străinătate: dr. M. Balasse (studii izotopice pe animale; CNRS Paris), dr. G. Goude (studii izotopice pe oameni, CNRS Aix en Provence), dr. T. Cucchi (studii de morfometrie, CNRS Paris), dr. A. Tresset (arheozoologie, CNRS Paris), O. Morgane (paleogenetică canide, CNRS Rennes), dr. G. Larson (paleogenetică suine, Oxford University), prof. dr. L. Orlando (paleogenetică equide, CNRS Toulouse), dr. A. Salavert (antracolog, CNRS-MNHN Paris);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare: diferite proiecte naționale (*BioMapPrehist* și PATCULT#RO) și internaționale (*Pegasus*).

PROIECTUL NR. 3

a. Denumire: POPULAȚIILE STRĂVECHI ȘI VECHI, AUTOHTONE ȘI ALOGENE DE PE TERITORIUL ROMÂNIEI ȘI SPAȚIILE ÎNVECINATE. STUDIU ANTROPOLOGIC ȘI PALEOPATOLOGIC

b. Coordonator: dr. Alexandra Comșa (CȘ II);

c. Colectivul de cercetare: dr. Alexandra Comșa (CȘ II), dr. Valentin Dumitrașcu (CȘ III), dr. Gabriel Vasile (CȘ III);

d. Termen de realizare: 2020;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: există o serie de morminte izolate (inclusiv depuneri funerare în așezări) și necropole, studiate din punct de vedere antropologic, însă ele sunt în număr insuficient deocamdată pentru a putea creiona cu certitudine caracteristicile unora dintre epoci, chiar dacă pentru unele, cum ar fi perioada neolitică sau Epoca Bronzului există numeroase date. În plus, practicarea ritului incinerăției a fost considerată multă vreme ca fiind un impediment major, de exemplu pentru studierea populațiilor din perioada hallstattiană, când acesta a reprezentat ritul funerar dominant. În ultima vreme însă, prin preluarea unor metode folosite în antropologia medico-legală (forensică) s-a creat posibilitatea de studiere a scheletelor incinerate, obținându-se date relevante și pentru arheologie;

f. Scop: furnizarea de date concrete privind unele dintre populațiile din arealul menționat, oferind, în unele cazuri, explicații suplimentare privind practicile funerare ale acestora, ca și unele aspecte sociale sau de patologie;

g. Material și metode de lucru: etapele de lucru pentru studierea scheletelor sunt următoarele: prelevat din teren (după caz), spălat, reîntregit, marcat, examinarea morfoscopică pentru stabilirea sexului și vârstei, efectuarea măsurătorilor specifice, stabilirea taliei și a tipologiei, efectuarea de comparații cu alte schelete individuale sau necropole;

h. Rezultate scontate: se vor aduce contribuții suplimentare la cercetările antropologice și paleopatologice efectuate până în prezent, se vor observa anumite obiceiuri funerare în eventualitatea unor depuneri rituale de faună;

i. Valorificarea rezultatelor:

Alexandra Comșa – analiza antropologică a osemintelor umane descoperite în situri arheologice din diferite perioade istorice ca: Radovanu, Curățești, Sultana – *Valea Orbului*, Piscu Crăsani, Militari–*Câmpul Boja*, Romula, Alexandria–*Buzescu* etc.; valorificări prin comunicări și prin publicarea de articole de specialitate; participare la cercetările de teren de la Stolniceni (Republica Moldova), unde va fi prelevat și analizat materialul osteologic uman (2019);

Gabriel Vasile – va interveni în situațiile în care cantitatea de material antropologic este foarte mare;

Valentin Dumitrașcu – va asigura studiul resturilor faunistice care pot apărea în diferite contexte funerare;

j. Colaborări în țară: muzee (București, Iași, Oltenița, Alexandria, Brăila, Tulcea, Călărași etc.) și universități, dar și alte instituții, în funcție de solicitări.

k. Colaborări în străinătate: Universitatea din Chișinău (Republica Moldova), Institutul de Antropologie din Sofia (Bulgaria);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL NR. 9

- a. Denumire: MUZEUL NAȚIONAL DE ANTICHITĂȚI**
- b. Coordonator: dr. Oana Damian, CȘ I**
- c. Scop: redeschiderea expoziției Muzeului Național de Antichități în cadrul Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”; reinventarierea și reorganizarea colecțiilor și a depozitelor pentru a include în circuitul științific național și internațional patrimoniul Muzeului Național de Antichități**
- d. Rezultate scontate: reintrarea în circuitul muzeistic a colecțiilor Muzeului Național de Antichități, actualizarea colecțiilor de studiu, realizarea unei arhive a MNA**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: realizarea de expoziții temporare și permanente, de cataloage de piese, CD-rom de prezentare**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte permanente

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: MUZEUL NAȚIONAL DE ANTICHITĂȚI. EVIDENȚA ARHIVEI SCRISE ȘI FOTOGRAFICE

b. Coordonatori: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Andrei Măgureanu (CȘ III), dr. Adriana Panaite (CȘ III), Cătălin I. Nicolae (fotograf), colectivul de cercetători–arheologi;

d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: documente de arhivă, fond de fotografii și clișee, registre-inventar de colecții, baze de date;

f. Scop: indexarea, scanarea, fotocopierea documentelor arhivei scrise; organizarea și inventarierea fondului fotografic, digitizarea arhivei fotografice, în special a clișeelelor pe sticlă, gestionarea fondului arhivistic scris și fotografic în baze de date integrate;

g. Material și metode de lucru: depozite și colecții; documentare; inventariere; întocmire de fișe;

h. Rezultate scontate: asigurarea evidenței și gestionării unui fond arhivistic, cartografic și fotografic important;

i. Valorificarea rezultatelor: facilitarea accesului cercetătorilor la arhiva scrisă, fotografică și cartografică, asigurarea condițiilor optime pentru prelucrarea arhivei scrise și fotografice; alcătuirea de studii, albume, publicații on line pe site-ul MNA, expoziții temporare;

j. Bugetul solicitat:

PROIECTUL NR. 2

a. Denumire: MUZEUL NAȚIONAL DE ANTICHITĂȚI. EVIDENȚA COLECȚIILOR. ORGANIZAREA DEPOZITELOR ARHEOLOGICE

b. Coordonatori: dr. Oana Damian (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Cristian Eduard Ștefan (muzeograf I A), dr. Tiberiu Vasilescu (muzeograf I A), Valentin Viișoreanu (asistent); colectivul de cercetători–arheologi, sprijinit de personalul din sectorul conservare–restaurare–desen–fotografie;

d. Termen de realizare: temă cu caracter permanent;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: registre-inventar de colecții, registre de depozit, baze de date;

f. Scop: reinventarierea colecțiilor și reorganizarea depozitelor reprezentând patrimoniul mobil al Muzeului Național de Antichități; alcătuirea de baze de date integrate;

g. Material și metode de lucru: depozite și colecții; documentare; inventariere; întocmire de fișe;

h. Rezultate scontate: asigurarea evidenței, depozitării și mișcării corecte a pieselor de patrimoniu;

i. Valorificarea rezultatelor: facilitarea accesului cercetătorilor la piesele din depozite și colecții; asigurarea condițiilor optime pentru selectarea pieselor destinate studiului și expunerii;

j. Bugetul solicitat:

PROIECTUL NR. 3

a. Denumire: PUNEREA ÎN VALOARE A DOCUMENTELOR ARHIVEI SCRISE ȘI FOTOGRAFICE ȘI A PATRIMONIULUI MOBIL ALE MUZEULUI NAȚIONAL DE ANTICHITĂȚI

b. Coordonator: dr. Roxana Dobrescu (CȘ I), dr. Oana Damian (CȘ I);

c. Colectivul de cercetare: dr. Monica Mărgineanu-Cârstoiu (CȘ I), dr. Florian Matei-Popescu (CȘ II), dr. Iulian Bîrzescu (CȘ II), dr. Andrei Măgureanu (CȘ III), dr. Virgil Apostol (CȘ III), Despina Măgureanu (CS), dr. Cristian Eduard Ștefan (muzeograf I A), dr. Tiberiu Vasilescu (muzeograf I A), Cătălin I. Nicolae (fotograf);

d. Termen de realizare: 2019 – etapă;

e. Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: sinteze privind istoria MNA;

f. Scop: realizarea de cataloage sau prezentări monografice pentru piesele inedite; albume, expoziții;

g. Materiale și metode de lucru: depozite și colecții; documentare; inventariere; întocmire de fișe;

h. Rezultate scontate: asigurarea prezentării patrimoniului unei instituții seculare;

i. Valorificarea rezultatelor: editarea de cataloage pentru colecțiile inedite, publicații on line pe site-ul MNA, expoziții temporare ca organizator sau co-organizator; realizarea unui muzeu virtual, pentru facilitarea accesului cercetătorilor și, indirect, în perspectivă, și a publicului mai larg la patrimoniul divers al instituției

Cristian Eduard Ștefan – *Situl neolitic de la Radovanu–La Muscalu*. Valorificarea cercetărilor realizate de Eugen Comșa. Studiu monografic și expoziție – continuarea prelucrării olăriei din nivelul 3 al așezării (locuințe) (2019); (termen final 2022);

Monica Mărgineanu-Cârstoiu, Virgil Apostol – vezi programul sectorului *Arhitectură* (termen final 2020);

Florian Matei-Popescu – definitivarea manuscrisului unui prim volum: *Inscripțiile latine din Muzeul Național de Antichități / Latin Inscriptions from National Museum of Antiquities* (termen final 2022);

Iulian Bîrzescu – *Colecțiile Muzeului Național de Antichități. Ceramica greacă. Catalog* – documentare, prelucrarea materialului, finalizarea catalogului în vederea publicării (2020);

Despina Măgureanu – continuarea documentării la Biblioteca Academiei Române, având ca obiectiv completarea arhivei Institutului cu fotografii ale documentelor care privesc activitatea MNA;

Andrei Măgureanu, Tiberiu Vasilescu, Oana Damian – întreținerea site-ului de prezentare a istoriei și patrimoniului Muzeului Național de Antichități (permanent);

j. Bugetul solicitat:

PROGRAMUL NR. 10

- a. Denumire: CERCETĂRI ARHEOLOGICE PREVENTIVE**
- b. Coordonatori: dr. Andrei Măgureanu, CȘ III**
- c. Scop: publicarea rezultatelor cercetării arheologice preventive efectuate de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”**
- d. Rezultate scontate: monografiile, studii, rapoarte și cataloage**
- e. Modul de valorificare a rezultatelor: vezi proiectul nr. 1**
- f. Durata: permanent**
- g. Proiectele de cercetare propuse în acest program**

Proiecte cu durată limitată

PROIECTUL NR. 1

a. Denumire: VALORIFICAREA CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE PREVENTIVE

b. Coordonator: dr. Andrei Măgureanu (CȘ III);

c. Colectivul de cercetare: dr. Adina Boroneanț (CȘ II), dr. Alexandru Morintz (CȘ II), dr. Andrei Măgureanu (CȘ III), Meda Toderaș (CȘ), Despina Măgureanu (CȘ), dr. Cristian Ștefan (muzeograf I A);

d. Termen de realizare: 2019;

e. Teme de cercetare:

1. Tema: Cimitire medievale în București: cimitirul bisericii Sf. Dumitru și cimitirul bisericii Greci. Istorie, Arheologie, Antropologie. Valorificarea cercetărilor arheologice preventive din anii 2007-2008;

2. Tema: Valorificarea cercetărilor de pe Autostrada Deva–Lugoj, lot 3;

3. Tema: Șantierul arheologic Alma-Vii;

4. Tema: alte cercetări, în funcție de siturile descoperite;

f. Scop: publicarea materialului arheologic;

g. Material și metode de lucru: prelucrarea materialului arheologic, analize 14C și metalografice, restaurare, conservare și întocmirea de cataloage de lucru;

h. Rezultate scontate: vezi punctul i;

i. Valorificarea rezultatelor:

Andrei Măgureanu, Adina Boroneanț, în cadrul temei *Cimitire medievale în București: cimitirul bisericii Sf. Dumitru și cimitirul bisericii Greci* – finalizarea volumului (2019);

Andrei Măgureanu, Adina Boroneanț, Alexandru Morintz, Raluca Kogălniceanu, Meda Toderaș – în cadrul temei *Valorificarea cercetărilor de pe Autostrada Deva–Lugoj, lot 3* – continuarea prelucrării materialului arheologic, în vederea publicării (2019);

Andrei Măgureanu – predarea la tipar a unui studiu despre ceramica medievală timpurie din siturile de pe *Autostrada Deva–Lugoj, lot 3* (2019);

Adina Boroneanț – susținerea unei comunicări referitoare la tiparele de piatră din situl 4; publicarea unui studiu referitor la locuirea eneolitică de tip Foeni din siturile de pe *Autostrada Deva–Lugoj, lot 3* (2019);

Meda Toderaș – susținerea unei comunicări (2019);

Andrei Măgureanu, Despina Măgureanu – în cadrul temei *Șantierul arheologic Alma-Vii* – finalizarea studiului materialelor de pe șantierul Alma-Vii, predarea la tipar a monografiei (2019);

Despina Măgureanu – prelucrarea materialului din epoca Latène de pe șantierul Fundeni (Lidl) în vederea publicării monografice (2019);

Despina Măgureanu – prelucrarea materialului din epoca Latène de pe șantierul București – *Dămăroaia, Aleea Scroviștea*, campania 2017–2018 (2019);

j. Colaborări în țară: Raluca Iuliana Popescu, Elena Gavrilă (Muzeul Municipiului București); Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva;

k. Colaborări în străinătate: Annamaria Diana (University of Edinburgh);

l. Bugetul solicitat:

m. Alte subvenții de cercetare:

PROGRAMUL NR. 11

a. Denumire: PROGRAMUL EDITORIAL

b. Coordonatori: coordonator general – dr. Eugen Nicolae (CȘ I); coordonatori adjuncți: dr. Oana Damian (CȘ I), dr. Roxana Dobrescu (CȘ I), dr. C. Schuster (CȘ I), dr. Aurel Vîlcu (CȘ I);

c. Colectiv: membrii comitetelor și colegiilor de redacție avizate de Consiliul Științific al Institutului și aprobate de Academia Română;

d. Scop: valorificarea prin publicare a rezultatelor cercetării în Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” și din alte instituții, muzee, societăți științifice etc.;

e. Rezultate scontate: integrarea rezultatelor cercetării în circuitul științific intern și internațional; continuarea schimbului de publicații, deocamdată principalul mijloc de creștere a fondurilor bibliotecii institutului;

f. Valorificarea rezultatelor: predarea la termenele stabilite către Editura Academiei Române a revistelor „Dacia. Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne”, „Studii și cercetări de istorie veche și arheologie”; „Materiale și cercetări arheologice, serie nouă”, „Thraco-Dacica, serie nouă”, „Studii și Cercetări Numismatice”, precum și a seriilor monografice și a altor publicații;

g. Durata: permanent;

h. Proiectele de cercetare propuse în acest program – publicațiile de la punctul f.